

Universiteit
Antwerpen

Onderzoek naar de attitudes van Vlamingen ten opzichte van de COVID-19 vaccinaties

Tussentijds rapport met de eerste bevindingen

- 11 december 2020 -

Onderzoeksteam – Departement Communicatiewetenschappen - UAntwerpen

Dr. Simone Krouwer

Prof. Dr. Karolien Poels

Prof. Dr. Heidi Vandebosch

In samenwerking met het Centrum voor de Evaluatie van Vaccinaties - UAntwerpen

Greet Hendrickx

Prof. Dr. Pierre Van Damme (MD)

Dr. Sara Valckx

Colofon

Antwerpen, december 2020

Auteurs:

Dr. Simone Krouwer

Prof. Dr. Karolien Poels

Prof. Dr. Heidi Vandebosch

In samenwerking met het Centrum voor de Evaluatie van Vaccinaties – UAntwerpen:

Greet Hendrickx

Prof. Dr. Pierre Van Damme (MD)

Dr. Sara Valckx

Het overnemen van de bevindingen en grafieken uit deze publicatie is toegestaan, mits Universiteit Antwerpen duidelijk als bron wordt vermeld.

Vragen? Meer informatie over het onderzoek?

Neem contact op met de auteurs:

simone.krouwer@uantwerpen.be

karolien.poels@uantwerpen.be (+32485579560)

heidi.vandebosch@uantwerpen.be

Verwijs naar dit rapport als volgt: Krouwer, S., Poels, K., Vandebosch, H. (2020). *Onderzoek naar de attitudes van Vlamingen ten opzichte van de COVID-19 vaccinaties: tussentijds rapport met de eerste bevindingen*. Onderzoeksrapport. Antwerpen: Universiteit Antwerpen, Faculteit Sociale Wetenschappen, Departement Communicatiewetenschappen.

De attitudes van Vlamingen ten opzichte van de toekomstige COVID-19 vaccins

Samenvatting van de eerste bevindingen

“Vlamingen zijn hoopvol over de vaccins, maar er moet nog wel een aantal zorgen worden weggenomen”

Begin november bereikten ons positieve berichten van verschillende farmaceutische bedrijven: de coronavaccins zijn in aantocht. Het ziet ernaar uit dat we in België begin januari kunnen starten met vaccineren. De vaccins zijn gratis, maar niet verplicht. In het verleden was de vaccinatiebereidheid in Vlaanderen altijd hoog, maar hoe staan Vlamingen ten opzichte van vaccins die ons moeten beschermen tegen de ziekte COVID-19? En welke factoren hebben invloed op de vaccinatiebereidheid in Vlaanderen? Alvorens we starten met vaccineren, is het essentieel om te begrijpen wat er onder de Vlaamse burgers leeft. Om die reden heeft UAntwerpen, in aanvulling op de tweewekelijkse Grote Corona-enquête die we sinds het begin van de pandemie verspreiden, een extra onderzoek onder ruim 1200 volwassen Vlamingen (representatief volgens leeftijd en geslacht, werving in samenwerking met onderzoeksbureau Bilendi) in de week van 20-27 november 2020 uitgevoerd. Dit zijn de eerste resultaten.

1. Vlamingen zijn hoopvol over de toekomstige vaccins

Van de deelnemers aan de enquête geeft 65% aan zich te laten vaccineren zodra er een veilig en goed werkend vaccin voor hen beschikbaar is. 23% geeft aan te twijfelen en 12% zegt zich niet te willen laten vaccineren. Van de deelnemers heeft 85% een beetje tot veel hoop dat de vaccins de huidige situatie gaan verbeteren en 83% ziet vaccineren als een effectieve strategie tegen de ziekte COVID-19. Er is veel vertrouwen in de effectiviteit van de vaccins. Bovendien denkt het overgrote gedeelte van de respondenten dat een vaccin nodig zal zijn (ook de twijfelaars).

2. Twijfelaars hebben vooral zorgen over snelle ontwikkeling en bijwerkingen op de lange termijn

Het is dus niet zo dat de meeste twijfelaars het belang van vaccins ontkennen, maar ze worden momenteel vooral tegengehouden door zorgen over de ontwikkeling en bijwerkingen van de vaccins tegen de ziekte COVID-19. De meerderheid van de deelnemers aan de enquête (61%) is het een beetje tot zeer sterk eens met de stelling dat nieuwe vaccins met meer risico's gepaard gaan. Toch voelen de Vlamingen die aangeven zich wel te willen laten vaccineren zich niet echt ongerust over het vaccineren (17% geeft aan zich tamelijk tot zeer ongerust te voelen, de overige 83% voelt zich niet ongerust over het vaccineren). Die bezorgdheid ligt echter flink hoger onder de twijfelaars

(74% voelt zich tamelijk tot zeer ongerust over de vaccins) en weigeraars (81% voelt zich tamelijk tot zeer ongerust over de vaccins).

In een open vraag vroegen we de respondenten om hun belangrijkste reden voor hun keuze (wel vaccineren, niet vaccineren, twijfel). De meest genoemde redenen van de twijfelaars en weigeraars zijn (1) de snelle ontwikkeling van de vaccins en (2) de angst voor bijwerkingen, vooral op de lange termijn.

Van alle respondenten is 43% het een beetje tot zeer sterk eens met de stelling dat zorgen over de veiligheid van de vaccins een belemmering vormen om een vaccin te laten zetten. Onder de Vlamingen die zich willen laten vaccineren is dit slechts 21%, maar onder de weigeraars loopt dit op naar 83%. De twijfelaars en weigeraars geven ook significant vaker aan belang te hechten aan het volledig begrijpen van wat er in de vaccins zit en hoe de vaccins werken. Het op transparante wijze bieden van voldoende informatie over de ontwikkeling, de ingrediënten en de werking van de vaccins is met name voor deze groepen essentieel. Veel belangrijke informatie is terug te vinden op <https://www.laatjevaccineren.be/> en <https://www.gezondheidenwetenschap.be/>.

3. De eigen omgeving speelt een grote(re) rol

De resultaten tonen een significant verband tussen de mate waarin respondenten denken dat hun naasten zich laten vaccineren en hun eigen vaccinatiebereidheid. Bij het maken van beslissingen rondom vaccineren speelt de eigen, directe omgeving dus een belangrijke rol. We hechten waarde aan wat de mensen in onze omgeving doen (en waarom). Bij de communicatie rondom de vaccins is het goed om gebruik te maken van lokale campagnes, rolmodellen die vertellen over hun ervaring met vaccinaties (waarom ze zich laten vaccineren) en lokale gesprekspartners waar mensen zich mee identificeren en waar ze met vragen en bezorgdheden naartoe kunnen.

4. Het is essentieel om via de juiste kanalen vragen te beantwoorden en misinformatie te ontkrachten

De meeste respondenten zijn met één of meerdere (foute) beweringen over COVID-19 in aanraking gekomen (88 procent kent bijvoorbeeld de bewering dat COVID-19 in een lab is gecreëerd). Over het algemeen worden de beweringen rondom COVID-19 weinig geloofd.

Er is echter meer twijfel rondom de toekomstige vaccins. Twijfelaars en weigeraars zijn het vaker eens met de bewering dat er waarschijnlijk geknoeid wordt met de gegevens over de veiligheid van de vaccins en de bewering dat farmaceutische bedrijven de gevaren van vaccins proberen te verbergen.

Ook het vertrouwen in de overheid is niet altijd even hoog. 64% van de respondenten heeft een beetje tot veel vertrouwen dat de overheid keuzes rondom de COVID-19 vaccins maakt die het beste voor de Vlaamse burgers zijn. Dit vertrouwen ligt onder de weigeraars een stuk lager. Slechts 17,5% van de respondenten die zich zeker niet willen laten vaccineren is het een beetje tot zeer

eens met de stelling dat de overheid keuzes rondom de vaccins maakt vanuit het belang van de Vlaamse burgers.

Wie wordt er wel vertrouwd? De eigen huisdokter scoort van alle bronnen het hoogste op betrouwbaarheid. Daarnaast geeft 81% van alle respondenten aan het vaccinatieadvies van de dokter of zorgverstreker te volgen. Ook de apotheker, wetenschappers die onderzoek doen naar COVID-19, Het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en Het Agentschap Zorg en Gezondheid worden gezien als (zeer) betrouwbare informatievoorzieners.

5. We zijn bereid om ons in te zetten voor het collectief

Respondenten die aangeven zich te willen laten vaccineren noemen veelvuldig het beschermen van de omgeving en het bijdragen aan groepsimmunitet als hoofdreden voor hun keuze. 71% van de respondenten geeft aan zich te willen vaccineren om mensen met een zwak immuunsysteem te beschermen. 78% is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat vaccineren een collectieve actie is waarmee we de verspreiding van het SARS-CoV-2 virus kunnen stoppen.

Ondanks het feit dat de vaccinatiebereidheid iets lager ligt onder de respondenten onder de 55 jaar en respondenten onder de 30 jaar zich gemiddeld iets minder kwetsbaar voelen, is er dus een grote gevoelde verantwoordelijkheid ten opzichte van het collectief. Het is belangrijk om de collectieve voordelen van het bereiken van groepsimmunitet te blijven benadrukken. Samen kunnen we een einde maken aan de verspreiding van dit coronavirus en de ziekte COVID-19.

Inhoud

Inhoud	6
Achtergrond onderzoek	7
Resultaten	8
1. De vaccinatiebereidheid	9
2. De gepercipieerde kwetsbaarheid.....	11
3. Hoop en zorgen rondom de vaccins	14
Vertrouwen in de werking van vaccins.....	16
Zorgen over de vaccins	19
Zorgen over potentiële bijwerkingen	20
4. Een rationele afweging?	22
5. Collectieve verantwoordelijkheid.....	24
6. De sociale norm: “Wat doet de rest?”	25
7. Geloof in beweringen rondom COVID-19.....	27
8. Gebruik van en vertrouwen in bronnen	32
Vertrouwen in de overheid.....	32
Vertrouwen in het advies van de dokter	33
Vertrouwen in de diverse bronnen.....	33
Waar halen de ondervraagde Vlamingen informatie over COVID-19?	34
Nieuwsconsumptie	35
9. Overige persoonlijke factoren	36
Vaccinatiekeuze per leeftijdscategorie en geslacht	36
Conclusie	38
Welke factoren hebben de grootste invloed op de vaccinatiebereidheid?.....	39
Wat is essentieel voor de communicatie rondom de COVID-19 vaccinaties?	40

Achtergrond onderzoek

In aanvulling op de grote Corona-Enquête is er een uitgebreide enquête opgesteld, specifiek gericht op het meten van de vaccinatiebereidheid en de factoren die hier mogelijk invloed op kunnen hebben. De meetschalen in de enquête zijn gebaseerd op voorgaand communicatie- en gedragswetenschappelijk onderzoek naar vaccinatiebereidheid en vaccinatietwijfel. Daarnaast bevat de enquête ook diverse factoren die in deze unieke situatie mogelijk een rol kunnen spelen, zoals de invloed van foute beweringen die veelal via (sociale) media platformen verspreid worden.

De dataverzameling vond plaats van 20 tot 30 november 2020. Belangrijk om te vermelden is dat vlak voor de lancering van de enquête diverse vaccinfabrikanten positieve resultaten over de effectiviteit van hun vaccins deelden.

Er is gebruik gemaakt van een Belgisch onderzoeksbureau (Bilendi) om 1213 Vlaamse respondenten te werven die representatief zijn op geslacht en leeftijd en variëren in opleidingsniveau, religie, woongebied en politieke voorkeur.

	1213 Vlamingen
	53 procent vrouw
	20 - 30 november 2020
	18 – 87 jaar

Universiteit
Antwerpen

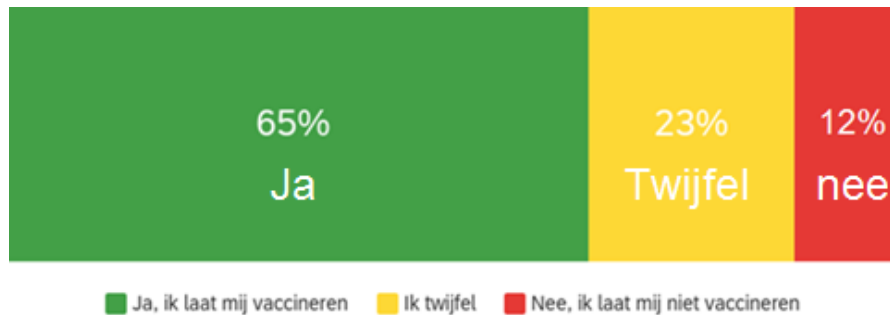
Resultaten

1. De vaccinatiebereidheid

De meerderheid van de ondervraagde Vlamingen wil zich laten vaccineren. 65% van de Vlamingen geeft aan zich te willen laten vaccineren als de keuze nu gemaakt moet worden. 23% twijfelt en 12% zegt zich niet te willen laten vaccineren.

“Als je nu een keuze moet maken, denk je dan dat je je wel of niet laat vaccineren op het moment dat er in Vlaanderen een gratis vaccin voor iedereen beschikbaar is?”

Wat is voor de respondenten de belangrijkste reden om wel of niet een vaccin tegen COVID-19 te laten zetten?

In een **open vraag** vroegen we aan de respondenten om hun **belangrijkste reden** te geven voor hun keuze (om wel te willen vaccineren, niet te willen vaccineren, of te twijfelen). In de antwoorden van de mensen die zich wel willen laten vaccineren zien we zowel het collectieve belang (anderen / risicogroepen beschermen) als zelfbescherming en het terugkrijgen van het normale leven veelvuldig terugkomen. Twijfelaars en weigeraars hebben juist een stuk minder hoop dat de vaccins zullen werken en zijn veelal angstig voor bijwerkingen, met name op de lange termijn. Soms zijn deze zorgen gebaseerd op foutieve informatie (bijvoorbeeld: dat de vaccins nu al niet meer werken omdat het virus gemuteerd is).

De 6 meest genoemde redenen van respondenten die zich **wel** willen laten vaccineren:

1. De bescherming van de eigen gezondheid en de omgeving
2. Het terugkrijgen van het normale leven
3. De respondent behoort tot de risicogroep
4. Een bijdrage leveren aan het beëindigen van de pandemie
5. De vaccinatie is nodig voor het werk
6. De participant heeft (veel) contact met een naaste die een verhoogd risico loopt

Voorbeelden van antwoorden van respondenten die aangaven wel een vaccin te nemen:

“Zodat we groepsimmuniteit verkrijgen”

“Veiligheid, voor mijzelf en voor anderen”

“Mijn ouderdom. Ik ben 75 jaar en ik wil mijn familie kunnen zien”

“Het beschermen van mijzelf en mijn omgeving”

“Zodat we allemaal weer normaal kunnen leven, zoals voorheen”

“Aangezien mijn echtgenoot tot de risicopatiënten hoort, doe ik dit zeker om hem te beschermen”

“Ik werk in de zorg en wil mijn patiënten beschermen”

“Omdat ik weer een normaal sociaal leven wil leiden en mensen wil knuffelen en aanraken”

Redenen van deelnemers die aangaven te **twijfelen of zich **niet** te willen laten vaccineren:**

1. De korte periode waarin de vaccins ontwikkeld zijn
2. Angst voor bijwerkingen (vooral op de lange termijn)
3. Geen vertrouwen in de effectiviteit van de vaccins (bijvoorbeeld: de overtuiging dat het virus muteert)
4. Vertrouwen in het eigen immuunsysteem / natuurlijke methodes tegen COVID-19

Voorbeelden van antwoorden van deelnemers die zich niet willen vaccineren of **twijfelen**

“De korte ontwikkelingsfase, we hebben geen weet van bijwerkingen na langere periode”

“De neveneffecten zijn niet gekend en ik vrees voor een vals gevoel van veiligheid”

“Ik heb geen vertrouwen in de huidige communicatie. Het is mij verder volstrekt onduidelijk hoe op deze korte termijn een vaccin beschikbaar is dat werkt. Bovendien muteert het virus”

“Ik weet niet of dit te vertrouwen is”

“Onzekerheid, zijn er op lange termijn nadelen, ik heb gehoord dat je na 5 jaar kanker er van krijgen”

“Het vaccin is overhaast gemaakt en getest”

“In het verleden deed ik dat ook niet voor de griep, ik probeer zo veel mogelijk op mijn lichaam te rekenen.”

“Het virus wijzigt steeds en de vaccins zijn onvoldoende getest”

“IK heb schrik voor de (nog onbekende) bijwerkingen van het vaccin”

“Het aansterken van het eigen immuunsysteem in samenwerking met mijn intermitterend vasten staat voorop! Daarnaast vind ik dat de zwakkere mensen in onze samenleving moeten ingeënt worden, maar jonge gezonde mensen niet”

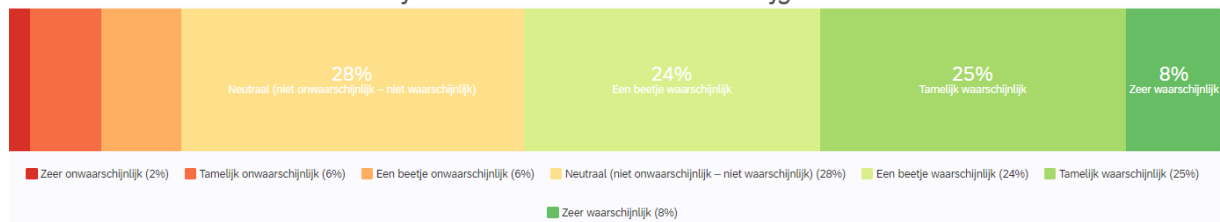
“Ik wil enkele maanden wachten en zien hoe de gevaccineerde mensen reageren op het vaccin”

2. De gepercipieerde kwetsbaarheid

Gepercipieerde kwetsbaarheid

→ 57% van de respondenten acht de kans op het oplopen van COVID-19 een beetje tot zeer waarschijnlijk wanneer er geen inenting wordt gehaald.

“Als je je niet laat vaccineren op het moment dat dit mogelijk is, hoe groot schat je dan de kans in dat je in de toekomst COVID-19 krijgt?”

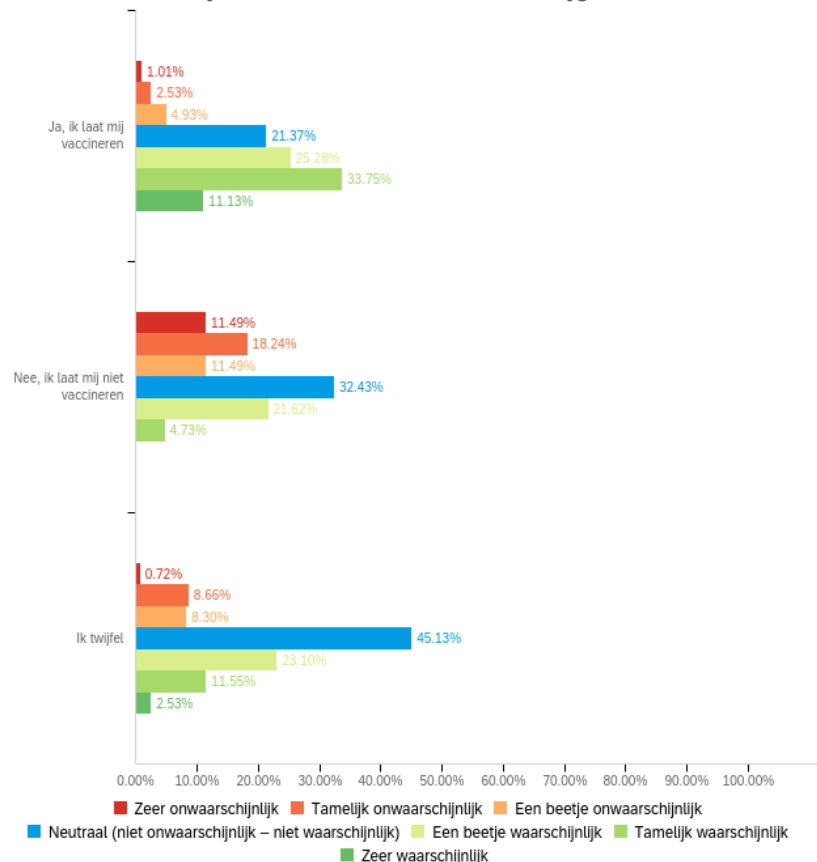

De gepercipieerde kwetsbaarheid staat in verband met vaccinatiebereidheid

→ Vaccinatieweigeraars schatten de kans kleiner in dat ze COVID-19 oplopen wanneer ze geen vaccin nemen. Onder deze groep acht slechts een kwart van de respondenten het tamelijk tot zeer waarschijnlijk dat ze COVID-19 oplopen als ze zich niet laten vaccineren.

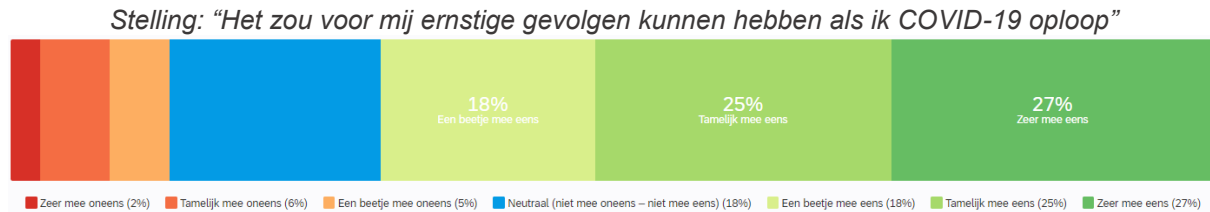
De gepercipieerde kwetsbaarheid verschilt per vaccinatiekeuzegroep

“Als je je niet laat vaccineren op het moment dat dit mogelijk is, hoe groot schat je dan de kans in dat je in de toekomst COVID-19 krijgt?”

De gepercipieerde ernst van de ziekte COVID-19

De regressieanalyses tonen geen significant verband tussen de gepercipieerde ernst van de ziekte COVID-19 en de vaccinatiebereidheid. Over het algemeen nemen de meeste respondenten de ziekte COVID-19 ernstig. 70% van de respondenten is het een beetje tot zeer sterk eens met de stelling dat het oplopen van COVID-19 ernstige gevolgen voor hem- of haarzelf heeft.

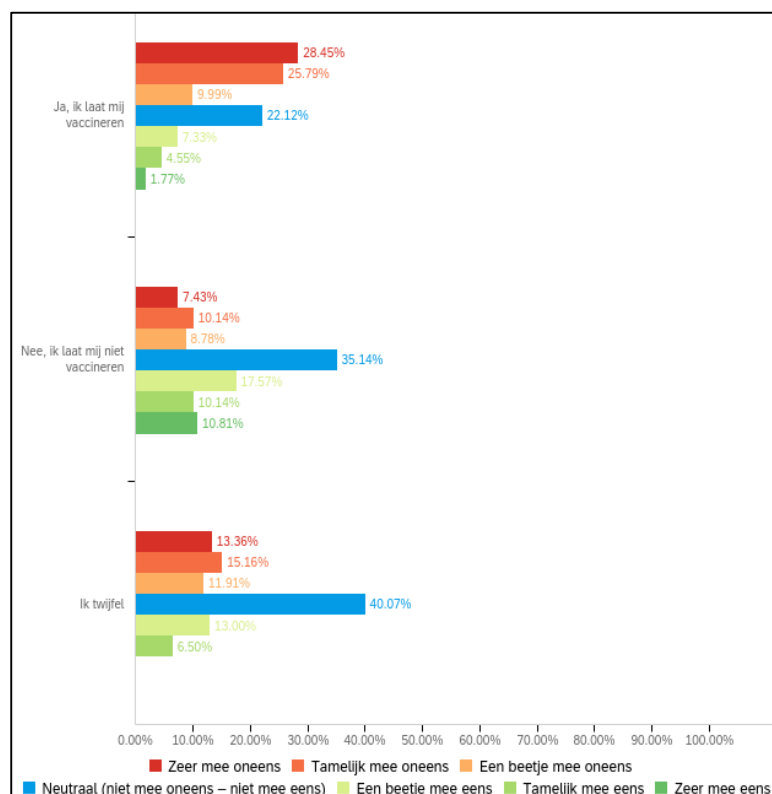

Een (kleine) meerderheid denkt niet dat het eigen immuunsysteem voldoende beschermt

54% van de respondenten is het er een beetje tot zeer mee oneens dat het eigen immuunsysteem sterk genoeg is om bescherming tegen COVID-19 te bieden. (28% staat neutraal hier tegenover en 18% denkt wel dat het eigen immuunsysteem voldoende bescherming biedt).

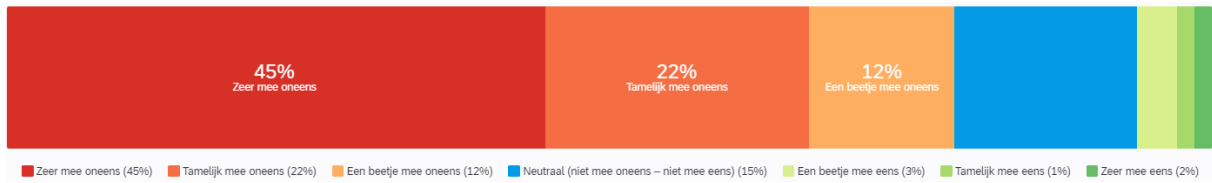
Twijfelaars (19,5%) en weigeraars (38,5%) zijn het wel iets vaker (een beetje tot zeer) met de stelling eens dat het eigen immuunsysteem voldoende bescherming biedt, maar dit is nog altijd een minderheid.

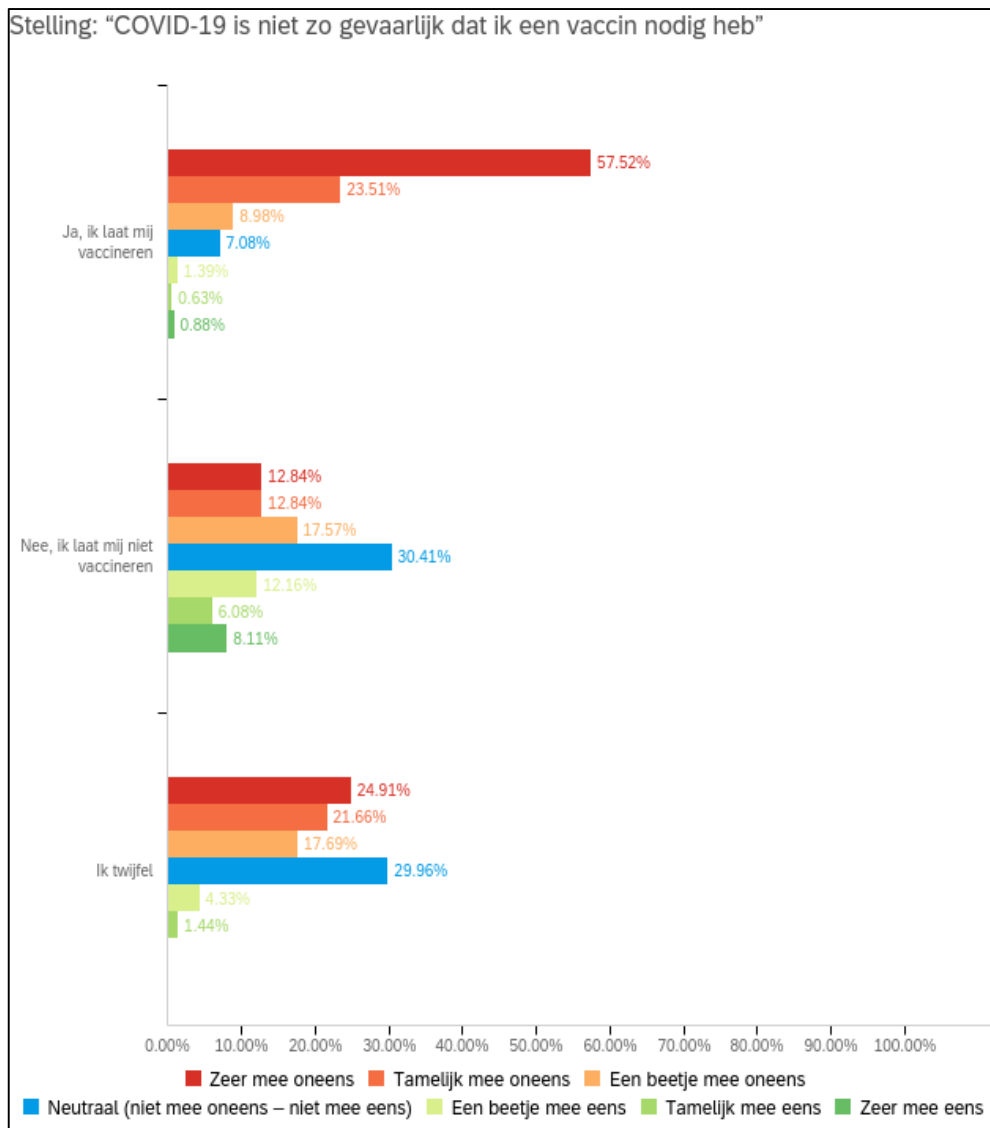
De meerderheid van de ondervraagde Vlamingen denkt dat een vaccin wél nodig is

De meeste Vlamingen geloven niet dat COVID-19 zo gevaarlijk is dat er geen vaccin nodig is. 79% is het een beetje tot zeer oneens met de stelling dat een vaccin onnodig is.

Stelling: "COVID-19 is niet zo gevaarlijk dat ik een vaccin nodig heb"

Ook onder de twijfelaars en weigeraars is een minderheid het met de stelling eens dat een vaccin niet nodig is. **Het lijkt er dus op dat twijfelaars en weigeraars wél geloven dat er een vaccin nodig is**, alleen dat ze zorgen omtrent de veiligheid en de effectiviteit van de vaccins momenteel nog zwaarder doorwegen.

3. Hoop en zorgen rondom de vaccins

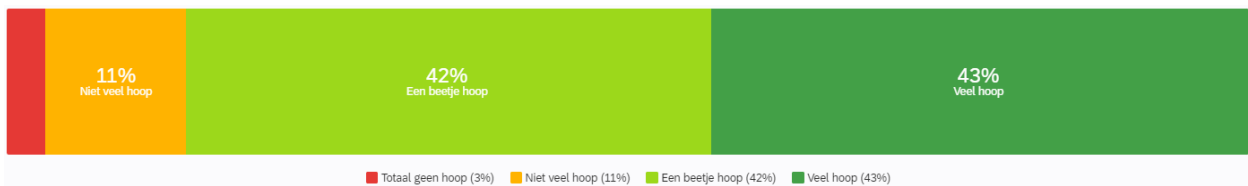
De resultaten van de regressieanalyses tonen dat zowel de mate waarin de respondenten hoopvol zijn als de mate waarin ze zich zorgen maken over de toekomstige vaccinaties in verband staan met de vaccinatiebereidheid.

Hoop

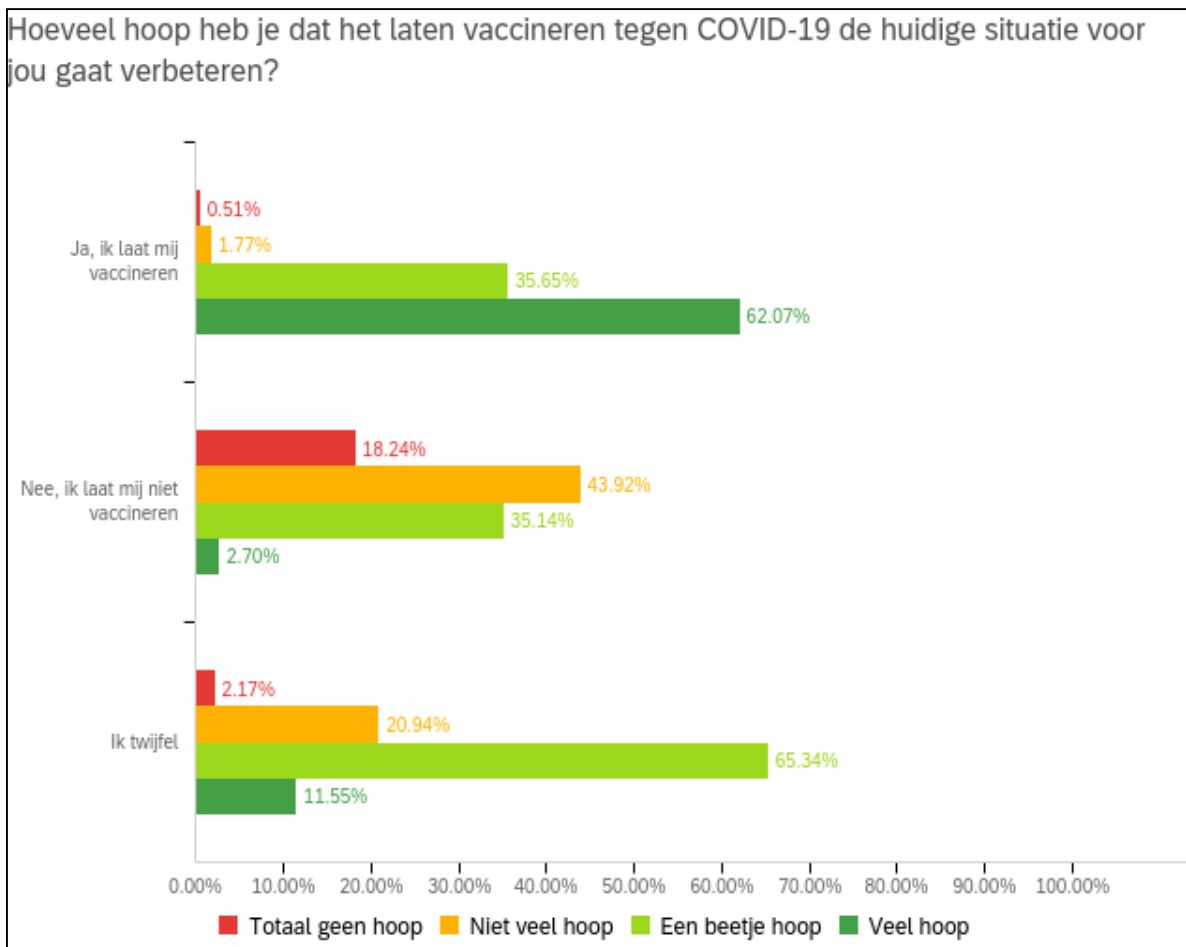
De meeste respondenten zijn erg hoopvol over de vaccins

85% van de respondenten heeft een beetje tot veel hoop dat vaccinaties de situatie gaan verbeteren.

Hoeveel hoop heb je dat het laten vaccineren tegen COVID-19 de huidige situatie voor jou gaat verbeteren?

De vaccinatieweigeraars zijn een stuk minder hoopvol dan de Vlamingen die aangaven zich wel te willen laten vaccineren. Een meerderheid van de twijfelaars is wél hoopvol.

Zorgen

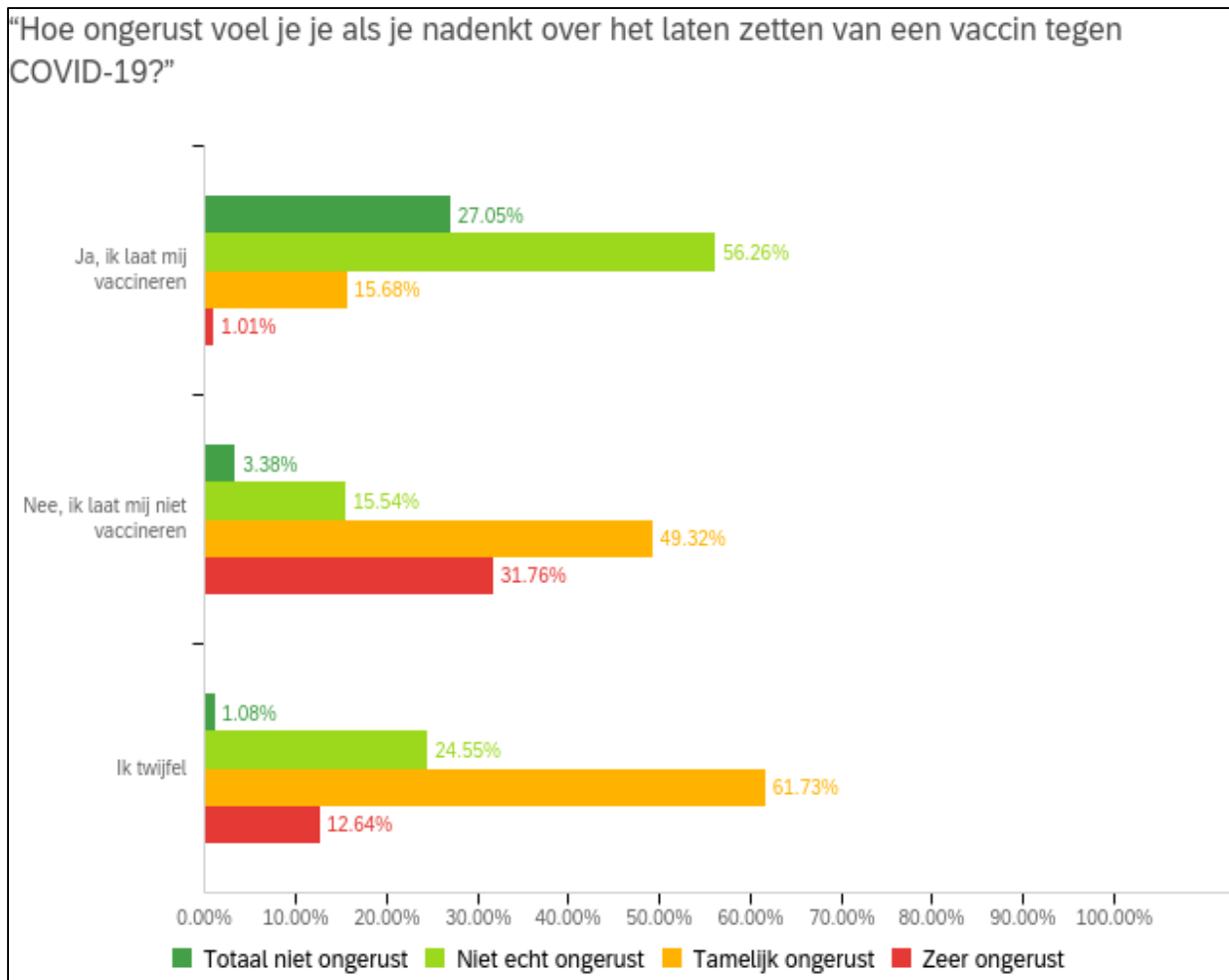
37% van de respondenten voelt zich tamelijk tot zeer ongerust wanneer ze nadenken over het laten zetten van een vaccin

“Hoe ongerust voel je je als je nadenkt over het laten zetten van een vaccin tegen COVID-19?”

De zorgen zijn een stuk hoger onder de twijfelaars en weigeraars.

Van de ondervraagde Vlamingen die zeggen zich **niet** te willen laten vaccineren, geeft **81%** aan zich **tamelijk tot zeer ongerust** te voelen over het laten zetten van een vaccin tegen COVID-19. Van de **twijfelaars** maakt **74%** zich tamelijk tot zeer ongerust. De Vlamingen die zich **wel** willen laten vaccineren hebben deze gevoelens van onrust een stuk minder (slechts 17% is tamelijk tot zeer ongerust).

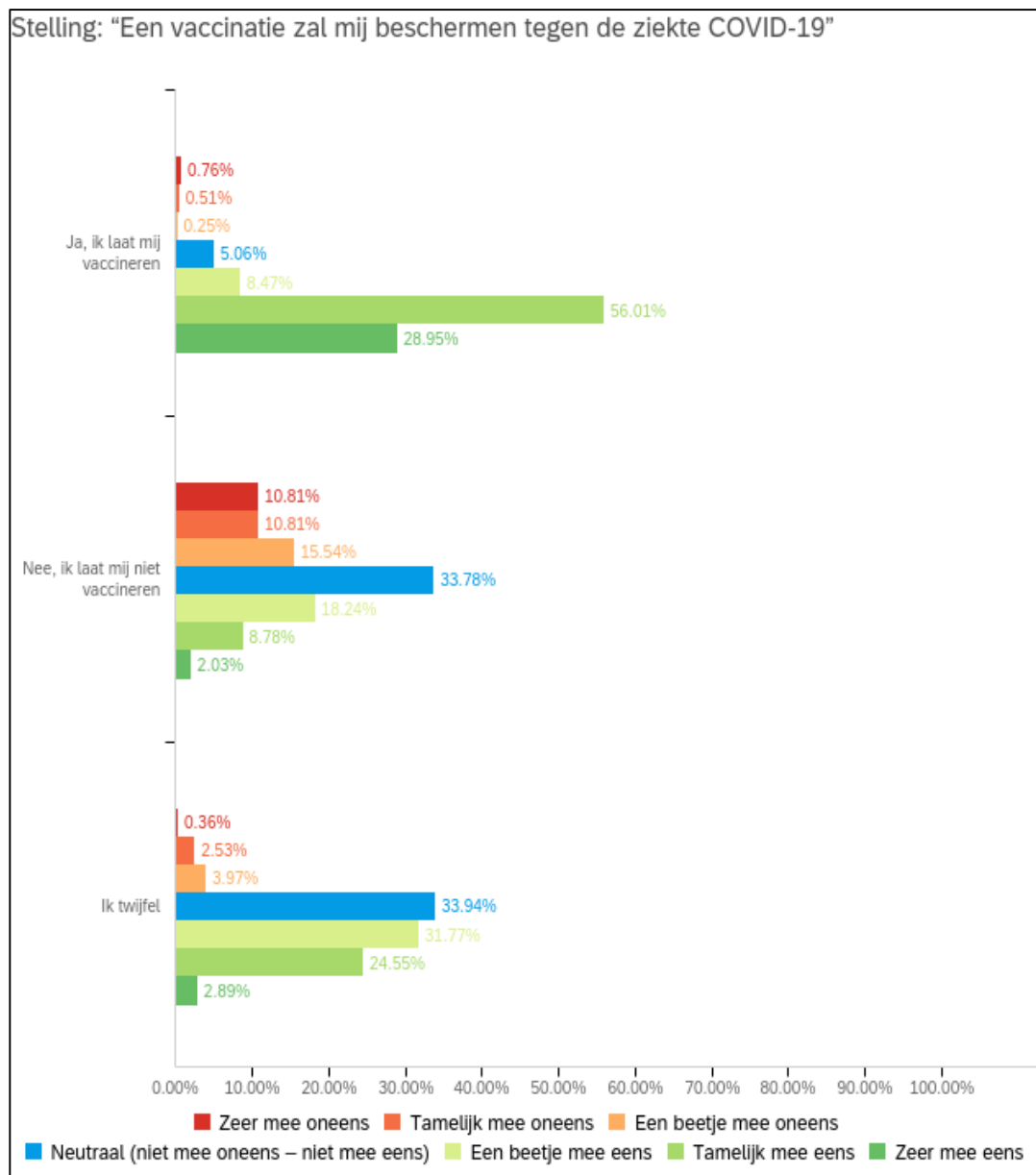

Vertrouwen in de werking van vaccins

Bescherming door vaccinatie

78% is het er een beetje tot zeer mee eens dat een vaccinatie bescherming zal bieden tegen de ziekte COVID-19. Maar: er zijn grote verschillen. Van de weigeraars is slechts 29% het een beetje tot zeer eens met de stelling dat vaccineren bescherming zal bieden.

Stelling: "Een vaccinatie zal mij beschermen tegen de ziekte COVID-19"

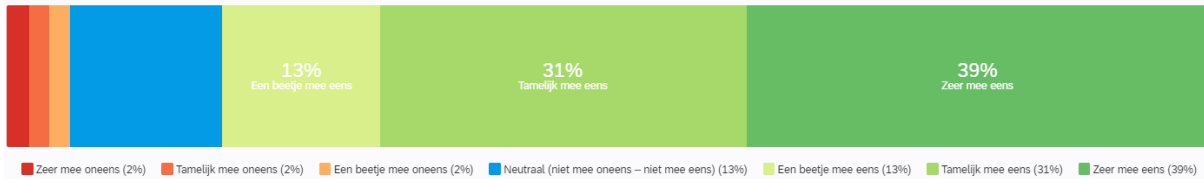

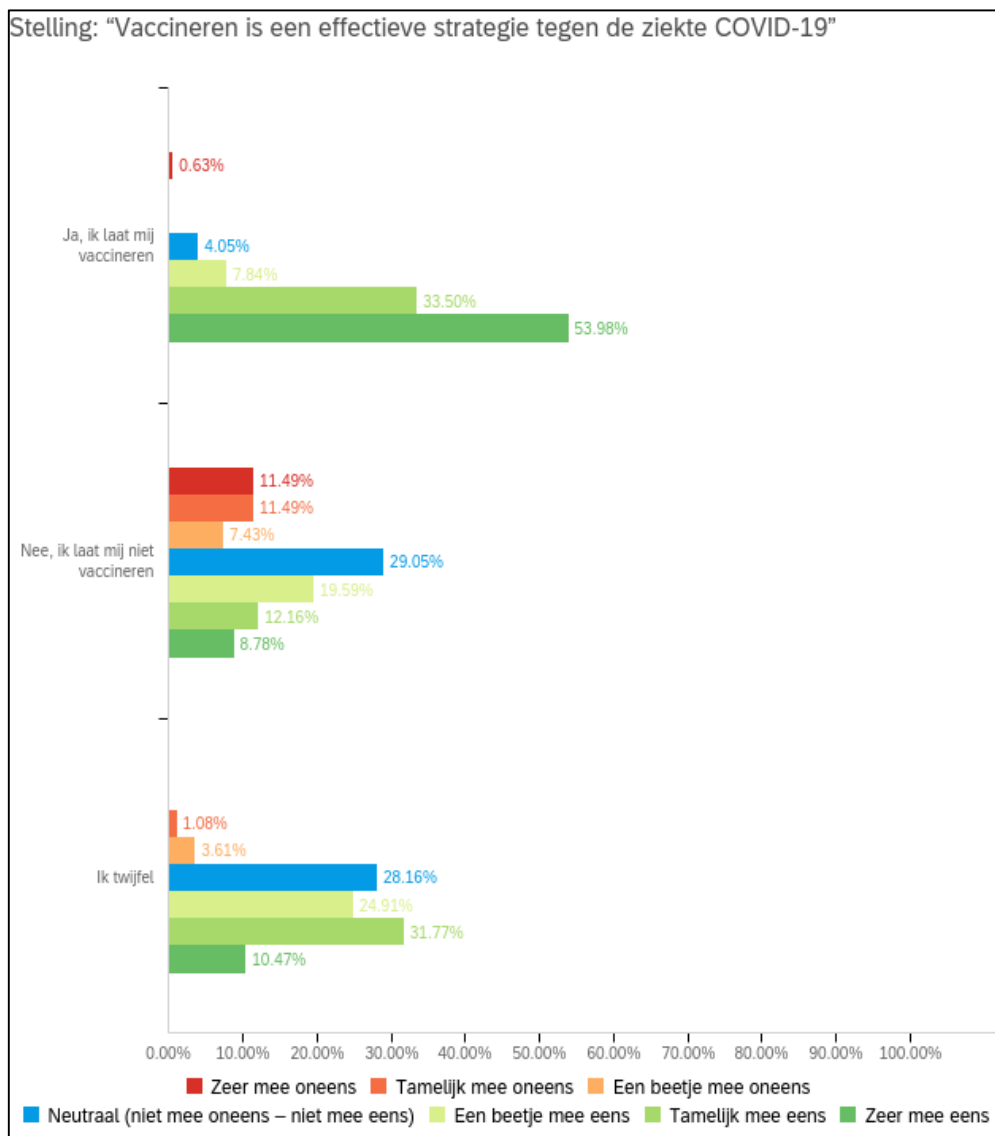
Effectiviteit van vaccineren als strategie tegen de ziekte COVID-19

83% van de respondenten is het er een beetje tot zeer mee eens dat vaccineren een effectieve strategie tegen COVID-19 is. Ook de meerderheid van de twijfelaars (67%) is het ermee eens dat vaccineren een effectieve strategie is. Twijfelaars lijken dus wel voldoende geloof te hebben in vaccineren als oplossing. Onder de weigeraars is 40,5% van de respondenten het (een beetje tot zeer) eens met de stelling dat vaccineren een effectieve strategie is.

Stelling: "Vaccineren is een effectieve strategie tegen de ziekte COVID-19"

Stelling: "Vaccineren is een effectieve strategie tegen de ziekte COVID-19"

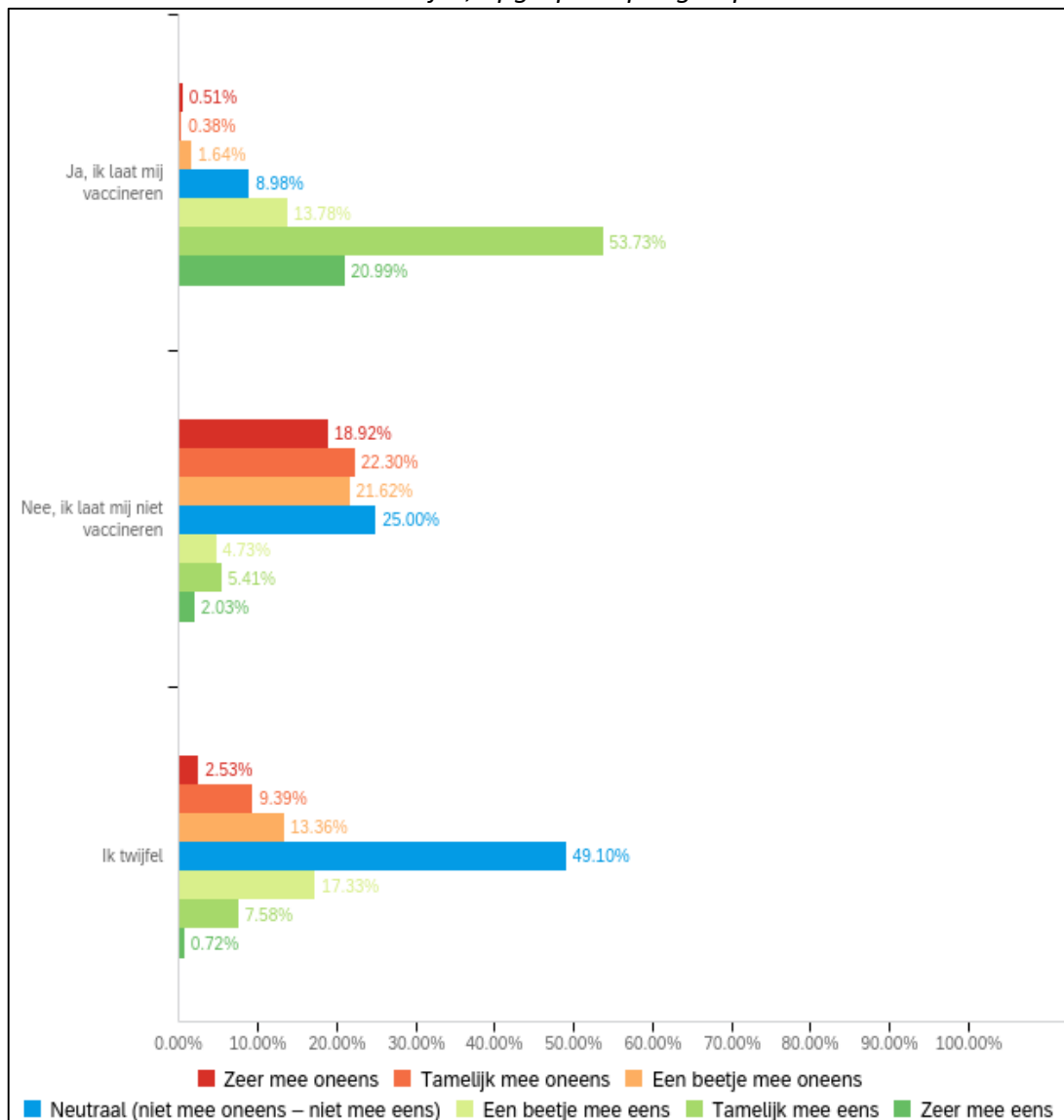
Vertrouwen in de veiligheid van vaccins

64% is een beetje tot zeer overtuigd dat de COVID-19 vaccins veilig zijn. Opnieuw zien we hier zeer grote verschillen tussen de groepen die zich wel of niet laten vaccineren. Van de weigeraars is slechts 12,17% een beetje tot zeer overtuigd van de veiligheid. Van de twijfelaars is 25,63% hiervan overtuigd. De analyses tonen dat dit gebrek aan vertrouwen negatief correleert met vaccinatiebereidheid.

Stelling: "Ik ben ervan overtuigd dat de vaccins tegen COVID-19 veilig zullen zijn"

Antwoorden op de stelling: "Ik ben ervan overtuigd dat de vaccins tegen COVID-19 veilig zullen zijn", opgesplitst per groep

Zorgen over de vaccins

De hoop onder de ondervraagde Vlamingen is over het algemeen hoog, evenals het vertrouwen dat de vaccins een oplossing kunnen bieden voor de pandemie. Tegelijkertijd zien we wel diverse bezorgdheden terugkomen. De twijfelaars en weigeraars zijn een stuk bezorgder dan de mensen die zeggen zich te willen laten vaccineren.

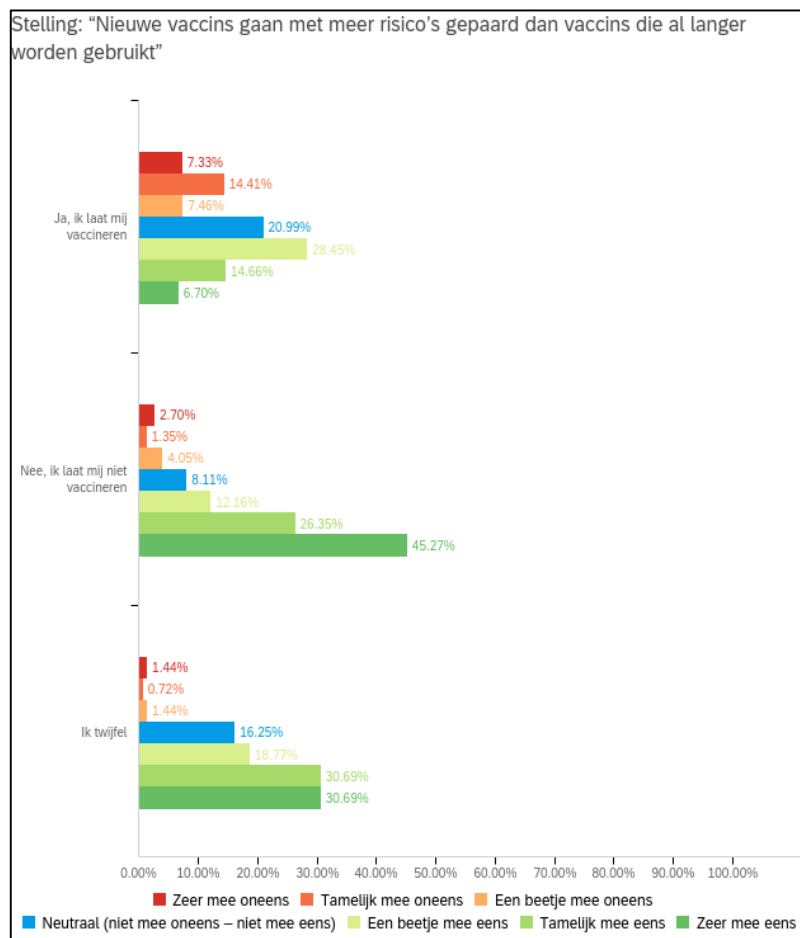
Denken de ondervraagde Vlamingen dat nieuwe vaccins meer risicovol zijn?

De meerderheid (61%) van de respondenten is het een beetje tot zeer sterk eens met de stelling dat nieuwe vaccins met meer risico's gepaard gaan.

Stelling: "Nieuwe vaccins gaan met meer risico's gepaard dan vaccins die al langer worden gebruikt"

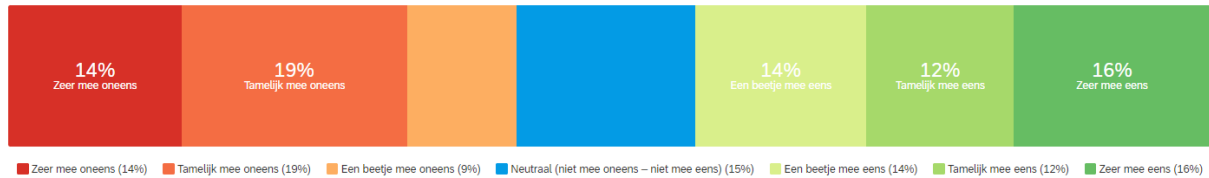
Twijfelaars en weigeraars zijn het vaker eens met de stelling dat nieuwe vaccins risicovoller zijn. Van de weigeraars is 83% het eens met de stelling dat nieuwe vaccins risicovoller zijn.

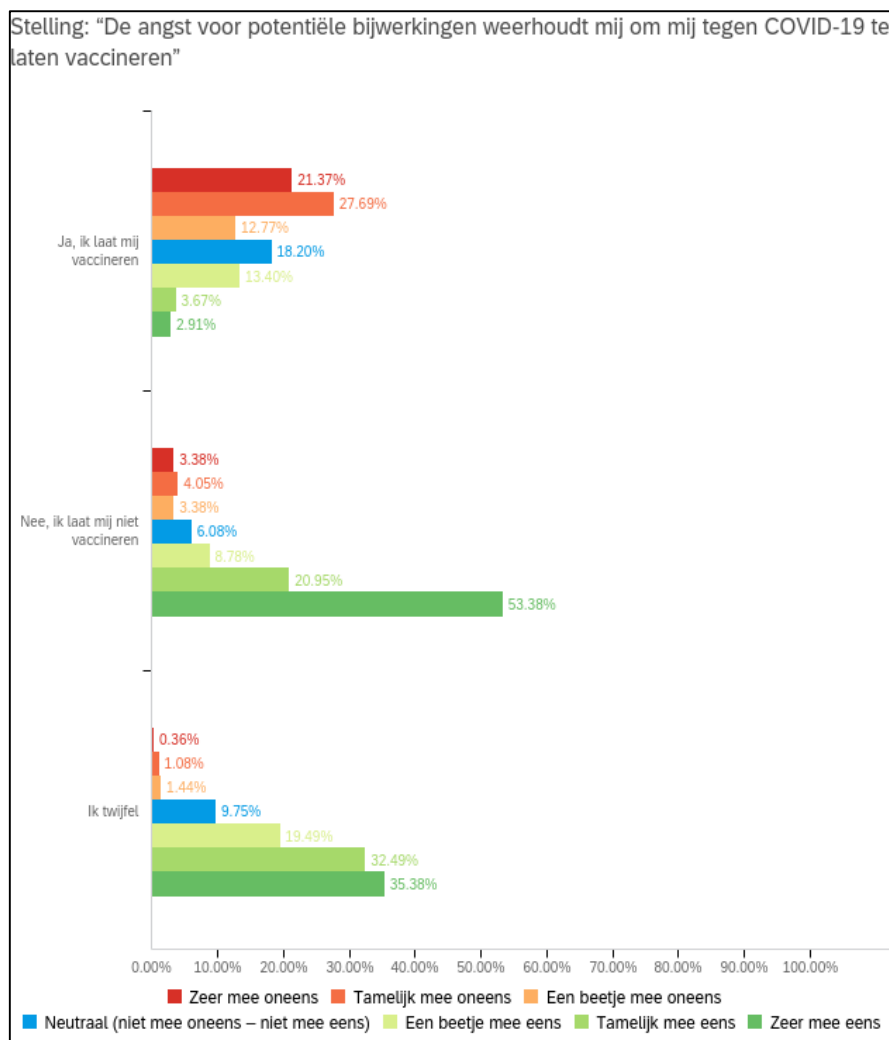
Zorgen over potentiële bijwerkingen

42% van de respondenten is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat angst voor potentiële bijwerkingen een belemmering vormt om het vaccin te laten zetten.

Stelling: "De angst voor potentiële bijwerkingen weerhoudt mij om mij tegen COVID-19 te laten vaccineren"

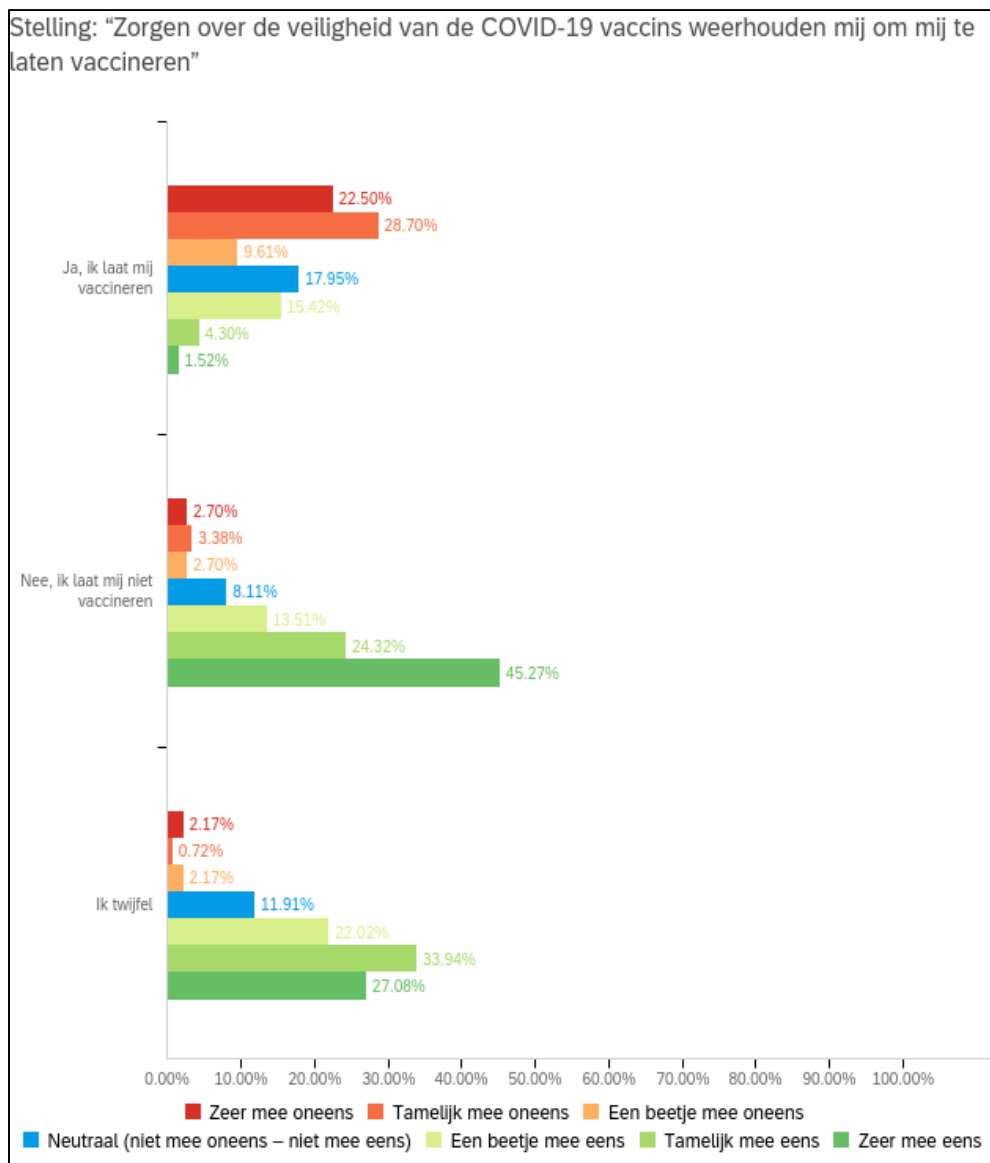
Van de mensen die zich willen laten vaccineren is slechts 20% het een beetje tot zeer eens met deze stelling. Echter, de zorgen liggen een heel stuk hoger onder de twijfelaars (87%) en weigeraars (83%).

Zorgen over de veiligheid van de vaccins

We zien eenzelfde patroon terug bij de zorgen over de veiligheid van de vaccins. 43% van de respondenten is het een beetje tot zeer sterk met de stelling eens dat zorgen over de veiligheid van de vaccins een belemmering vormen om een vaccin te laten zetten. Onder de ondervraagde Vlamingen die zich laten vaccineren is dit slechts 21%, maar onder de weigeraars loopt dit op naar 83%.

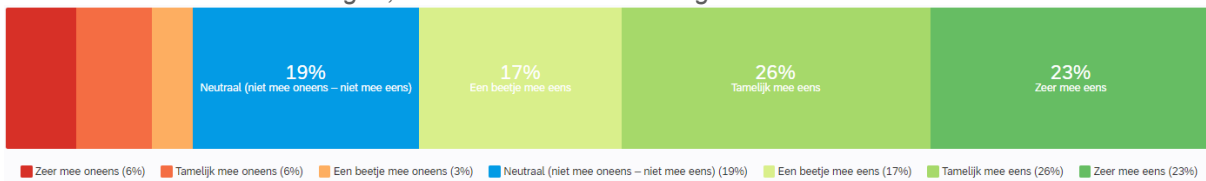
“Zorgen over de veiligheid van de COVID-19 vaccins weerhouden mij om mij te laten vaccineren”

4. Een rationele afweging?

66% van de respondenten geeft aan een afweging te maken tussen te voordelen en risico's bij het maken van de keuze om wel of niet te vaccineren. De resultaten tonen dat de twijfelaars en weigeraars meer behoefte hebben aan informatie over de (werking van de) vaccins. Daarnaast zijn ze meer bezig met het maken van een afweging rondom de noodzaak van de vaccins voor henzelf.

Stelling: "Wanneer ik nadenk of ik mij wel of niet zal laten vaccineren, zal ik alle voordelen en risico's afwegen, om zo de beste beslissing te kunnen maken"

54% van de respondenten geeft aan goed na te denken of het voor henzelf nodig is om de vaccins te laten zetten.

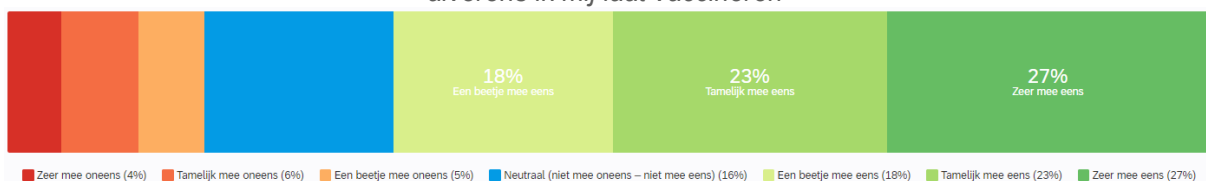
Stelling: "Bij de toekomstige vaccinatie zal ik goed nadenken of het voor mijzelf nodig is"

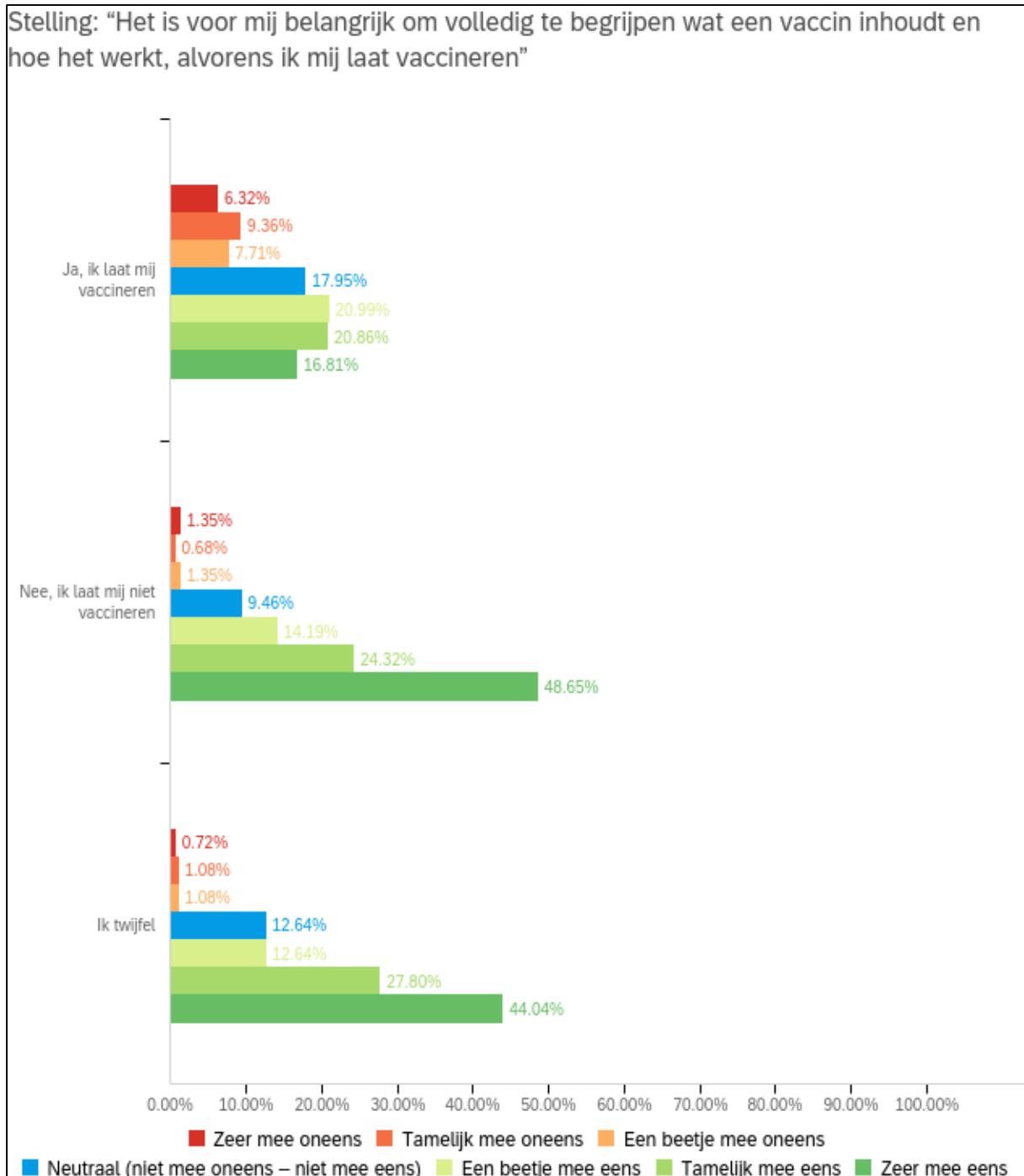
Het belang van informatie over de inhoud en werking van vaccins

Voor 68% van de respondenten is het belangrijk om volledig te begrijpen hoe de vaccins werken, alvorens het vaccin wordt gehaald.

Stelling: "Het is voor mij belangrijk om volledig te begrijpen wat een vaccin inhoudt en hoe het werkt, alvorens ik mij laat vaccineren"

De twijfelaars (84%) en de weigeraars (87%) hechten een stuk meer belang aan informatie over de inhoud en werking van de vaccins, dan de respondenten die aangeven zich te willen laten vaccineren (59%). Het is belangrijk om aan deze verschillende informatiebehoefte tegemoet te komen.

5. Collectieve verantwoordelijkheid

De grote meerderheid van de respondenten ziet het collectieve belang van het laten zetten van een vaccin en wil hier ook aan bijdragen.

Zo geeft 71% van de respondenten aan zich te willen vaccineren om mensen met een zwak immuunsysteem te kunnen beschermen

Stelling: "Ik wil mij laten vaccineren zodat ik de mensen met een zwak immuunsysteem ook tegen het SARS-CoV2 virus kan beschermen"

78% is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat vaccineren een collectieve actie is, waarmee we de verspreiding van het virus kunnen stoppen

Stelling: "Vaccineren is een collectieve actie waarmee we de verspreiding van het SARS-CoV2 virus stoppen, door groepsimmunitet te creëren"

De ondervraagde Vlamingen zijn solidair. De meeste respondenten zijn het (zeer) oneens met de stelling dat wanneer iedereen gevaccineerd wordt, zij zelf geen vaccin meer hoeven te halen.

Stelling: "Als iedereen gevaccineerd wordt, hoef ik mij niet meer te laten vaccineren"

De mensen die aangeven zich niet te willen laten vaccineren of twijfelen over de vaccinaties scoren iets lager op het denken vanuit het collectieve belang.

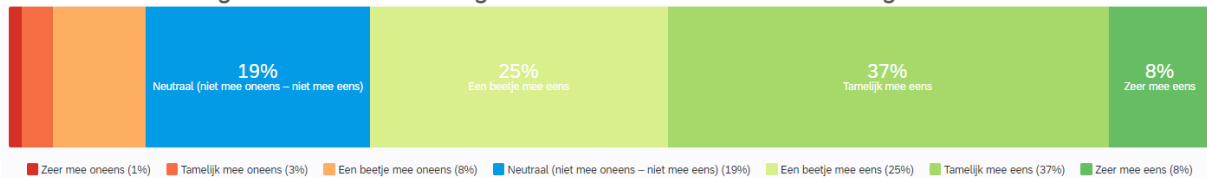

6. De sociale norm: “Wat doet de rest?”

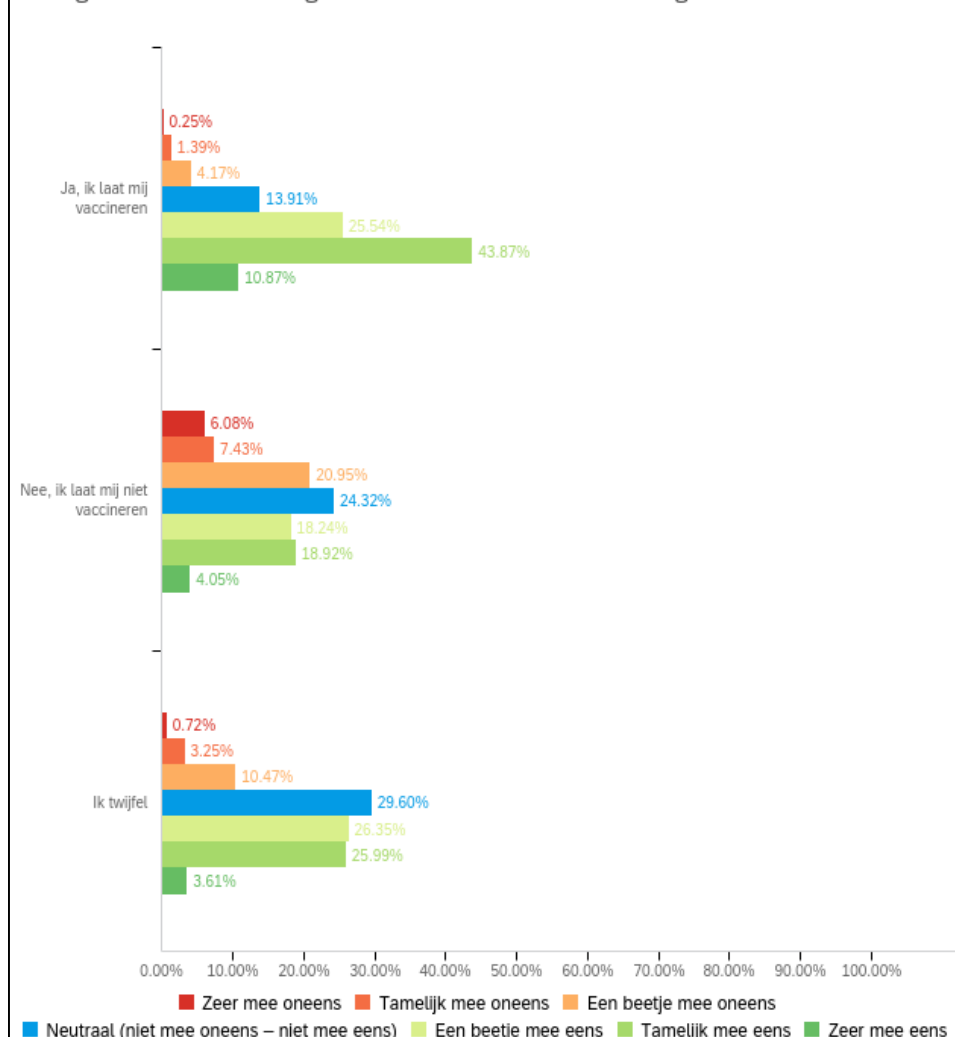
De respondenten zijn er nog niet volledig van overtuigd dat de meeste Vlamingen zich zullen laten vaccineren. Slechts 8 procent is het zeer eens met de stelling dat de meeste Vlamingen zich laten vaccineren. Men heeft meer vertrouwen in mensen in de nabije omgeving. 26 procent van alle respondenten is het zeer eens met de stelling dat hun naasten zich zullen laten vaccineren.

Verwachte vaccinatiebereidheid onder Vlamingen in het algemeen

Stelling: “De meeste Vlamingen zullen zich laten vaccineren tegen COVID-19”

Stelling: “De meeste Vlamingen zullen zich laten vaccineren tegen COVID-19”

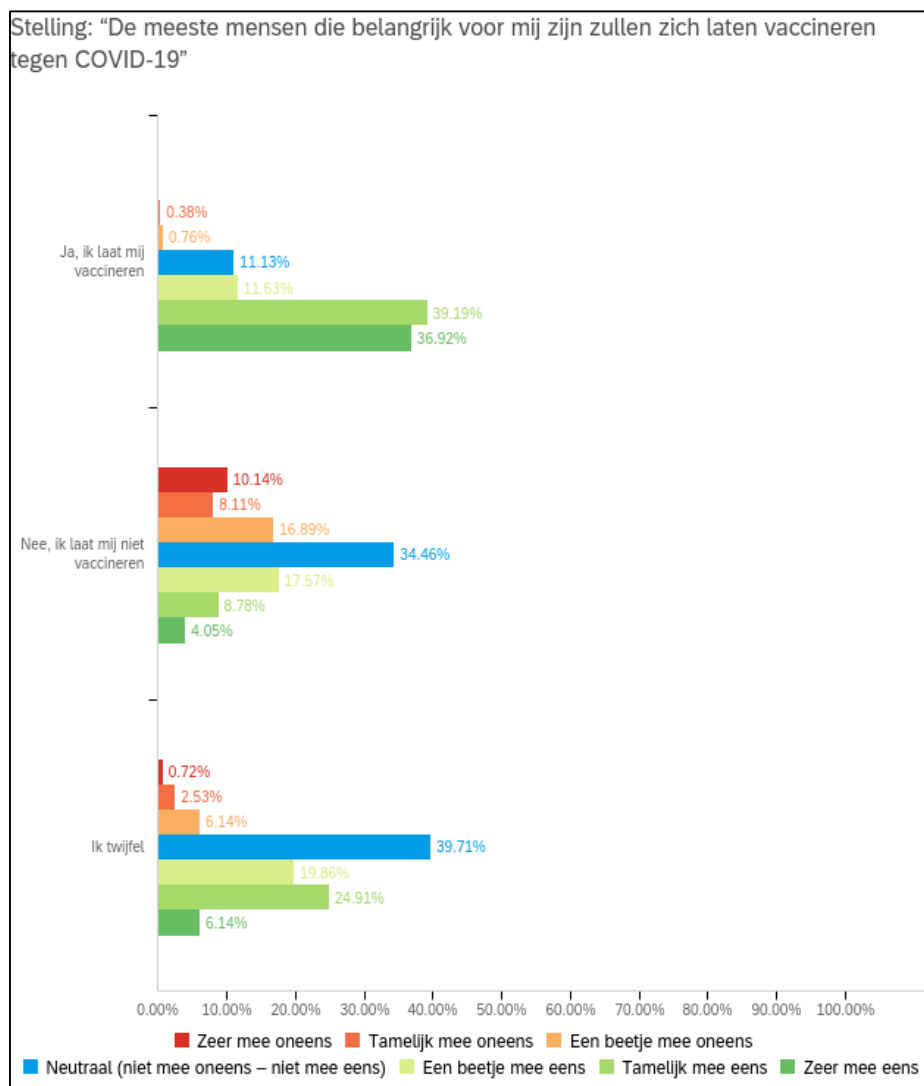
De verwachte vaccinatiebereidheid in de eigen omgeving

Respondenten zijn er vaker volledig van overtuigd dat dierbaren in hun directe omgeving zich zullen laten vaccineren (26% is het hier volledig mee eens).

Stelling: "De meeste mensen die belangrijk voor mij zijn zullen zich laten vaccineren tegen COVID-19"

De verschillen tussen respondenten die zich wel of niet willen laten vaccineren of twijfelen, zijn groter wanneer we kijken naar de perceptie van de eigen omgeving. 37% van de respondenten die zich wil laten vaccineren is het zeer eens met de stelling dat de eigen omgeving zich laat vaccineren. Dit percentage daalt naar respectievelijk 6% en 4% onder de respondenten die twijfelen, of die zeggen zich niet te laten vaccineren.

7. Geloof in beweringen rondom COVID-19

Beweringen rondom COVID-19

In hoeverre zijn Vlamingen diverse (foute) beweringen over COVID-19 tegengekomen?

“Er gaat een aantal verhalen over het SARS-CoV2 virus rond. Geef voor de onderstaande 5 beweringen aan of je deze ergens bent tegengekomen”

	Ja, deze ben ik ergens tegengekomen
Dit coronavirus is waarschijnlijk in een lab gecreëerd.	88.16%
De symptomen die de meeste mensen aan dit coronavirus linken, worden eigenlijk veroorzaakt door straling van het nieuwe 5G netwerk.	49.75%
Het aantal mensen dat doodgaat aan dit coronavirus wordt opzettelijk door de overheid overdreven.	46.30%
De huidige pandemie is onderdeel van een wereldwijde poging om alle mensen te vaccineren, of ze het nu willen of niet.	29.85%
Er is geen hard bewijs dat dit coronavirus bestaat.	29.44%

Het geloof in de beweringen over de ziekte COVID-19 is niet hoog

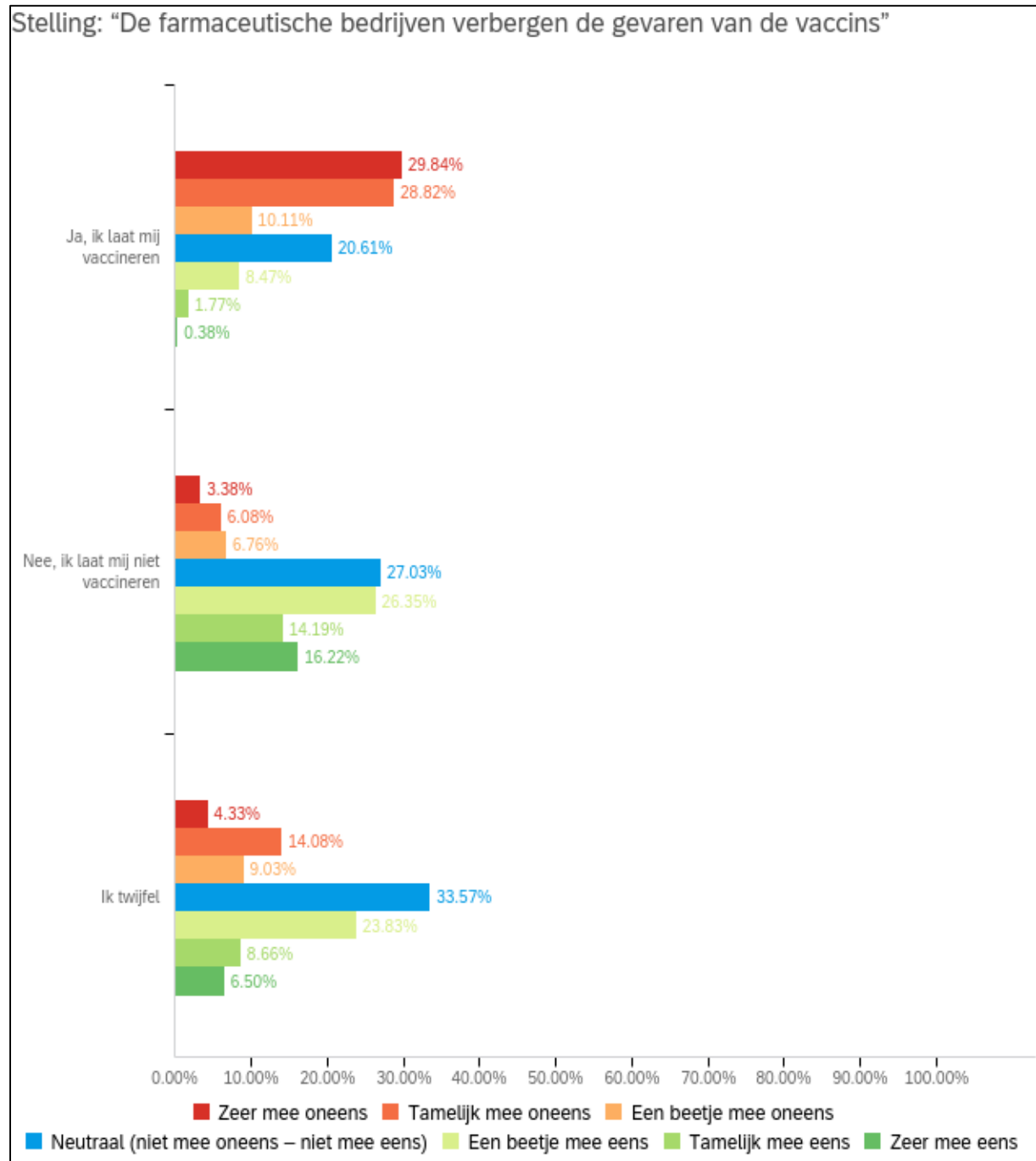
Respondenten twijfelen enkel een beetje over de (foutieve) bewering dat COVID-19 in een lab is gemaakt. 38 procent acht dit een beetje tot zeer waarschijnlijk. Andere beweringen worden door de grote meerderheid van de respondenten zeer onwaarschijnlijk geacht.

Beweringen over de vaccins

De beweringen over de vaccins worden iets vaker door de respondenten geloofd.

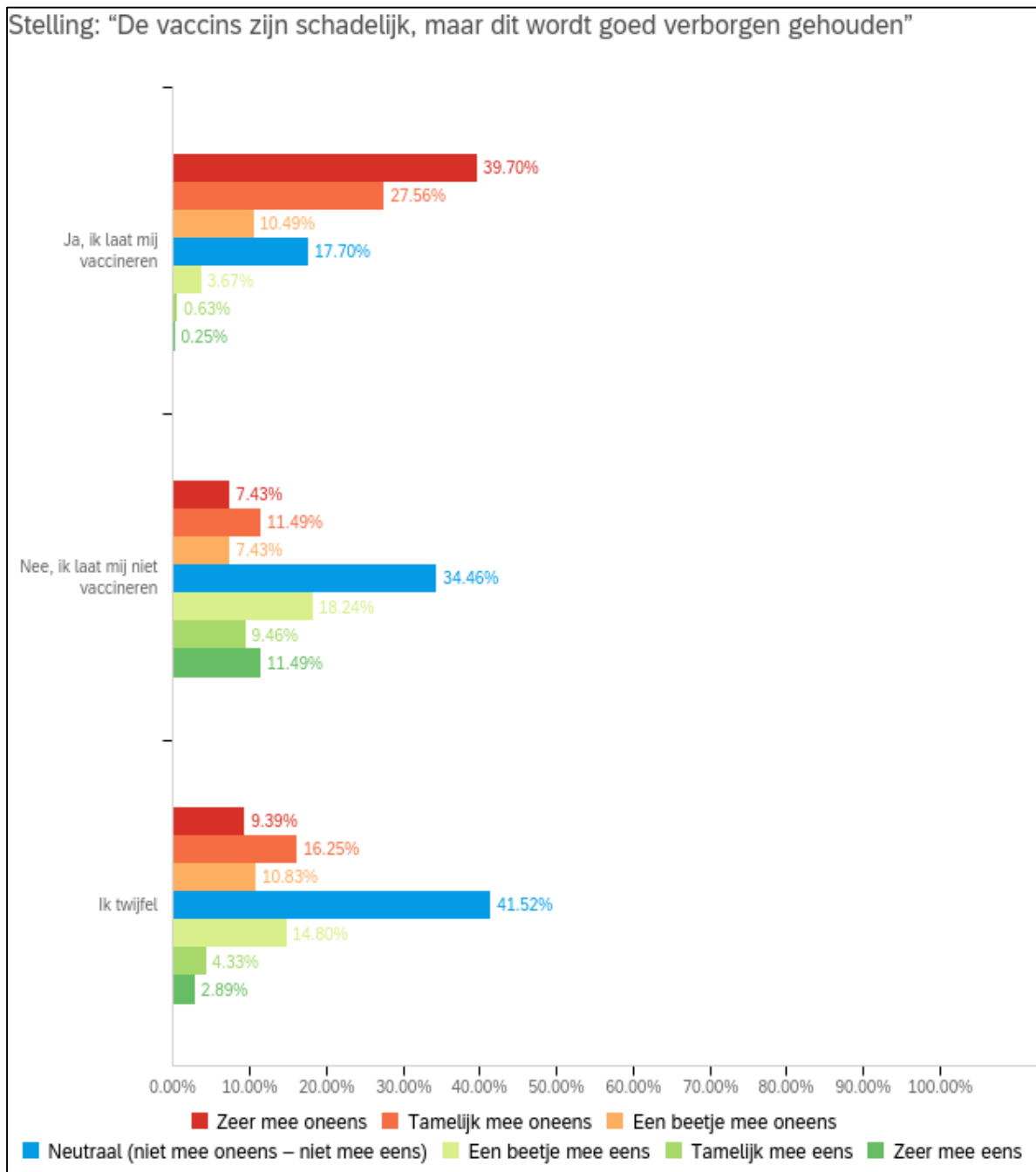
Stelling: “De farmaceutische bedrijven verbergen de gevaren van de vaccins”

23 procent is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat farmaceutische bedrijven de gevaren van vaccins verbergen. Dit percentage ligt gemiddeld hoger bij de twijfelaars (39%) en weigeraars (57%).

Stelling: “De vaccins zijn schadelijk, maar dit wordt goed verborgen gehouden”

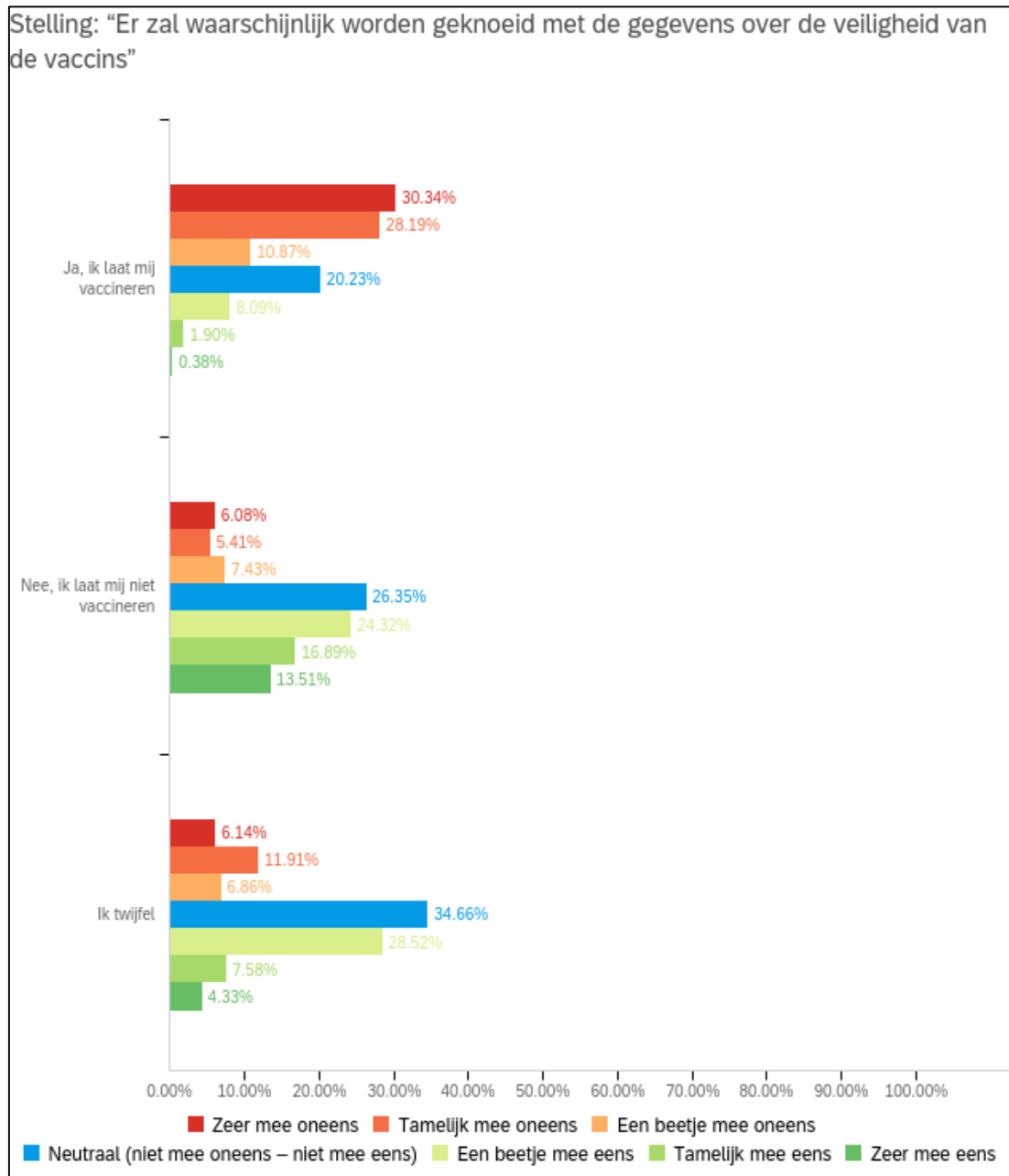
13 procent is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat vaccins schadelijk zijn, maar dat dit goed verborgen wordt gehouden. Met name de weigeraars (39%) denken dat schadelijke effecten van vaccins verborgen worden gehouden.

Stelling:

“Er zal waarschijnlijk worden geknoeid met de gegevens over de veiligheid van de vaccins”

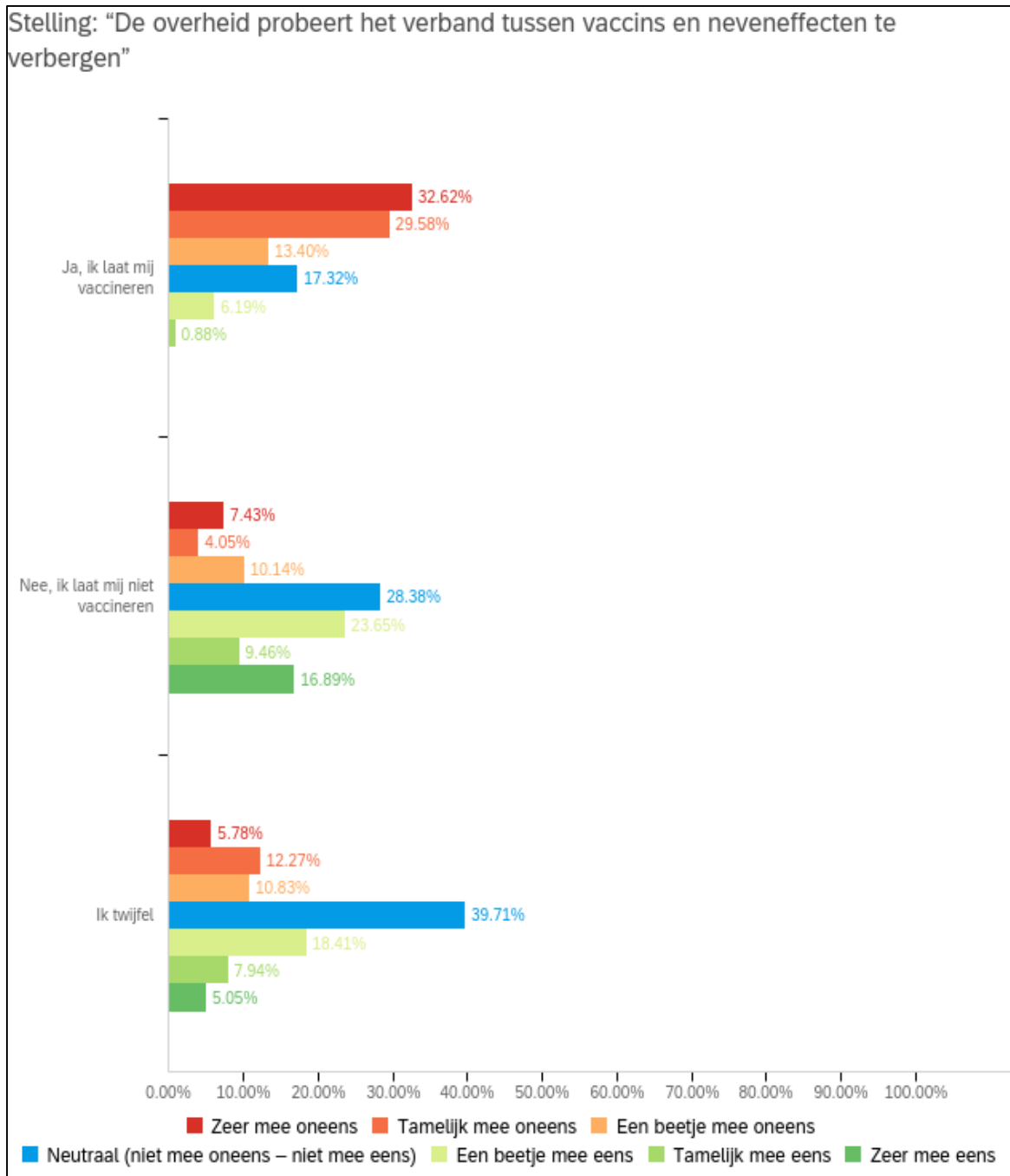
23 procent van de respondenten is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat er waarschijnlijk wordt geknoeid met de gegevens over de veiligheid van de vaccins. Met name de weigeraars (55%) denken dat er geknoeid is met de gegevens over de veiligheid van vaccins.

Stelling:

“De overheid probeert het verband tussen vaccins en neveneffecten te verbergen”

18 procent is het er een beetje tot zeer mee eens dat de overheid het verband tussen de vaccins en neveneffecten verbergt. De meerderheid van de respondenten is het oneens met deze stelling. Opnieuw zien we verschillen tussen de groepen met verschillende vaccinatie-intenties. Met name weigeraars (50% is het een beetje tot zeer eens met deze stelling) zijn meer geneigd om dit te denken.

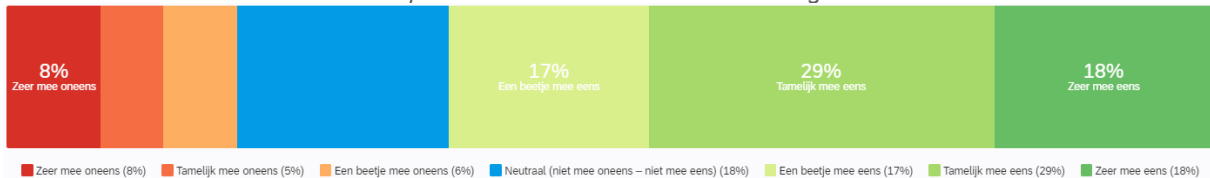

8. Gebruik van en vertrouwen in bronnen

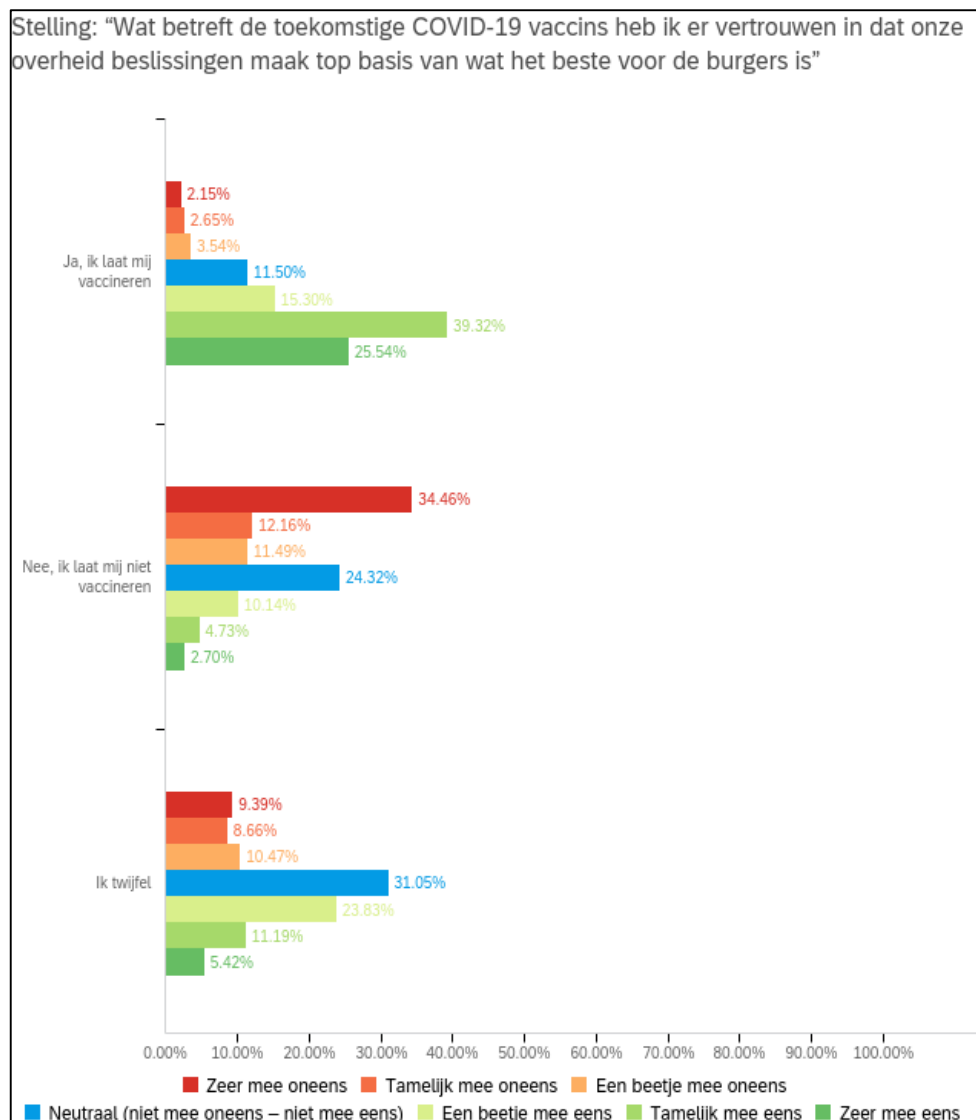
Vertrouwen in de overheid

64% van de respondenten heeft een beetje tot veel vertrouwen dat de overheid keuzes rondom de COVID-19 vaccins maakt op basis van wat het beste voor de burgers is.

Stelling: "Wat betreft de toekomstige COVID-19 vaccins heb ik er vertrouwen in dat onze overheid beslissingen maak top basis van wat het beste voor de burgers is."

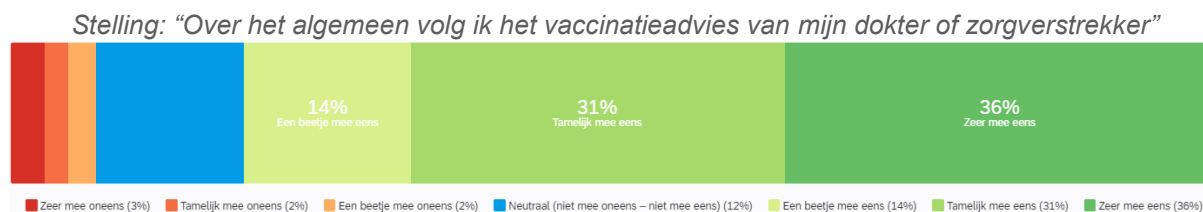
Dit vertrouwen ligt onder de weigeraars een stuk lager. Slechts 17,5% is het een beetje tot zeer eens met de stelling dat de overheid keuzes maakt vanuit het belang van de Vlaamse burgers.

Vertrouwen in het advies van de dokter

De grote meerderheid, 81%, van de respondenten geeft aan het vaccinatieadvies van de dokter of zorgverstreker te volgen.

Vertrouwen in de diverse bronnen

Het vertrouwen van de respondenten is het hoogst in de eigen dokter. De huisdokter speelt dus een belangrijke rol in het delen van betrouwbare informatie over de vaccins.

"In hoeverre denk je dat je de onderstaande bronnen kunt vertrouwen voor het verkrijgen van betrouwbare informatie over het coronavirus en het toekomstige vaccin?"

Bron	Gemiddelde vertrouwen (Schaal 1 – 5: 1 = nooit te vertrouwen, 5 = (bijna) altijd te vertrouwen)
Mijn dokter	4.60
Wetenschappers die onderzoek doen naar COVID-19	4.32
De apotheker	4.27
Het Agentschap Zorg en Gezondheid	4.05
Het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG)	4.00
Kind en Gezin	3.85
De nieuwsmedia	3.69
Het Centrum Voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	3.67
Mijn eigen netwerk van vrienden van familie	3.64
Farmaceutische bedrijven	3.47
Informatie op social media	2.48

Waar halen de ondervraagde Vlamingen informatie over COVID-19?

De 5 meest gebruikte bronnen:

1. Televisie en radio
2. Kranten
3. Familie en vrienden
4. Het Agentschap Zorg en Gezondheid
5. De huisarts

“Via welke kanalen verkrijgt jij vooral informatie over het coronavirus en de ziekte COVID-19? Geef steeds aan hoeveel informatie je verkrijgt via...”

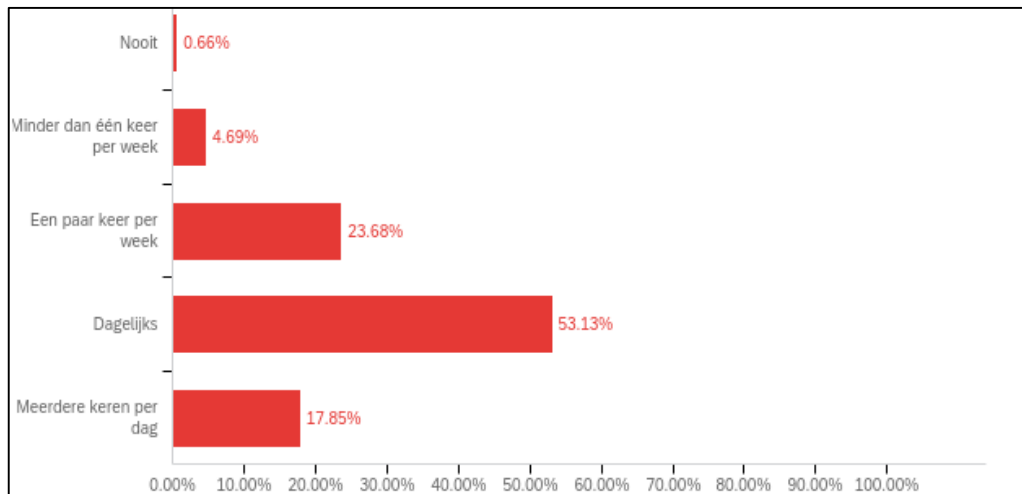
	Helemaal niets	Niet zoveel	Een beetje	Een aardige hoeveelheid	Heel veel informatie
Televisie en radio	1.23%	2.71%	9.87%	35.20%	50.99%
Kranten (+ websites en apps)	4.93%	5.35%	15.38%	39.06%	35.28%
YouTube	82.07%	9.79%	6.17%	1.56%	0.41%
Facebook	52.06%	19.82%	17.76%	8.14%	2.22%
Whatsapp	78.78%	12.01%	7.40%	1.40%	0.41%
Twitter	86.68%	6.17%	4.44%	2.06%	0.66%
Instagram	87.83%	6.09%	4.61%	1.07%	0.41%
TikTok	92.93%	4.28%	1.89%	0.58%	0.33%
Familie en vrienden	6.50%	17.19%	46.38%	26.15%	3.78%
Het Agentschap Zorg en Gezondheid	37.99%	15.54%	26.89%	15.79%	3.78%
Kind en Gezin	80.35%	8.80%	7.24%	3.04%	0.58%
Het FAGG	57.24%	14.14%	17.19%	9.46%	1.97%
Het Centrum Voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	81.50%	7.32%	7.65%	2.55%	0.99%
Mijn huisarts	36.51%	15.21%	25.82%	17.19%	5.26%
Anders, namelijk:	81.41%	3.13%	8.31%	3.95%	3.21%

Nieuwsconsumptie

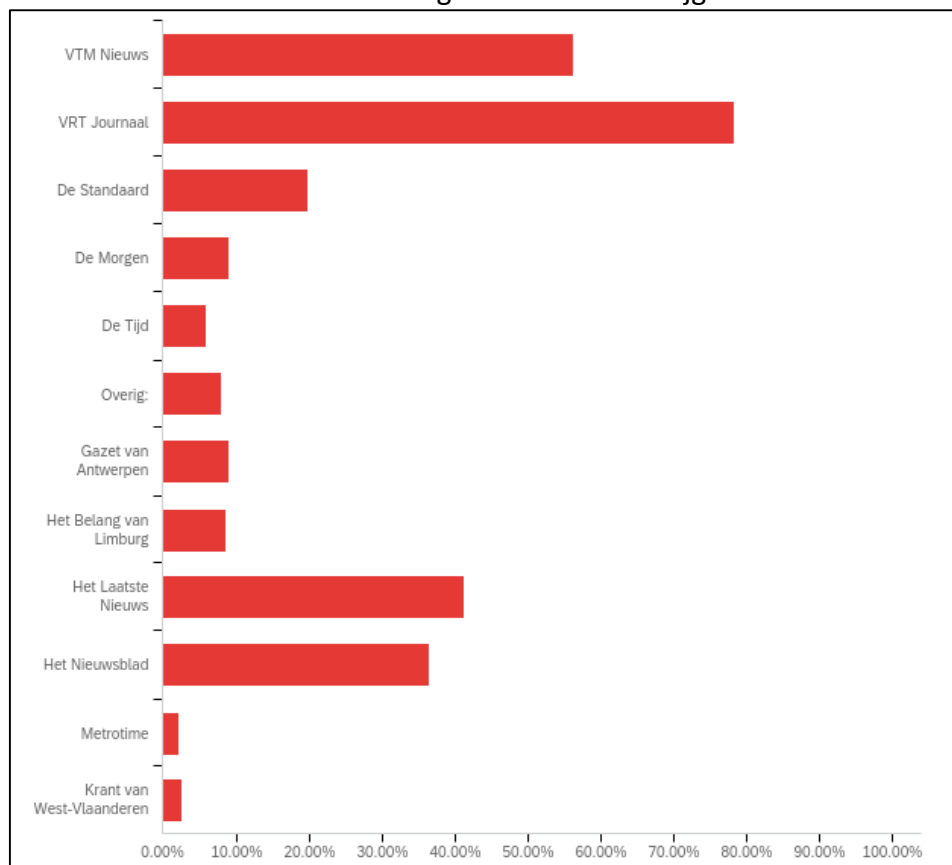
Frequentie nieuwsgebruik

70,98% van de respondenten volgt dagelijks tot meerdere keren per dag het nieuws over COVID-19. De resultaten toonden geen verschillen tussen de groepen met verschillende vaccinatiekeuzes (vaccineerders, twijfelaars, weigeraars).

“Hoe vaak lees, beluister of bekijk je nieuws over het coronavirus, COVID-19 en/of het toekomstige vaccin?”

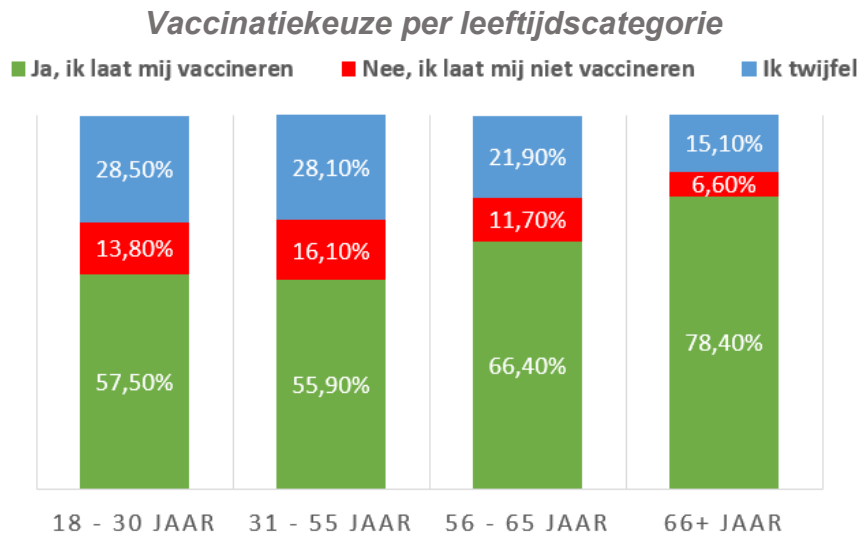
VTM Nieuws en het VRT journaal zijn de meest geraadpleegde nieuwsbronnen om meer informatie over COVID-19 en de toekomstige vaccins te verkrijgen.

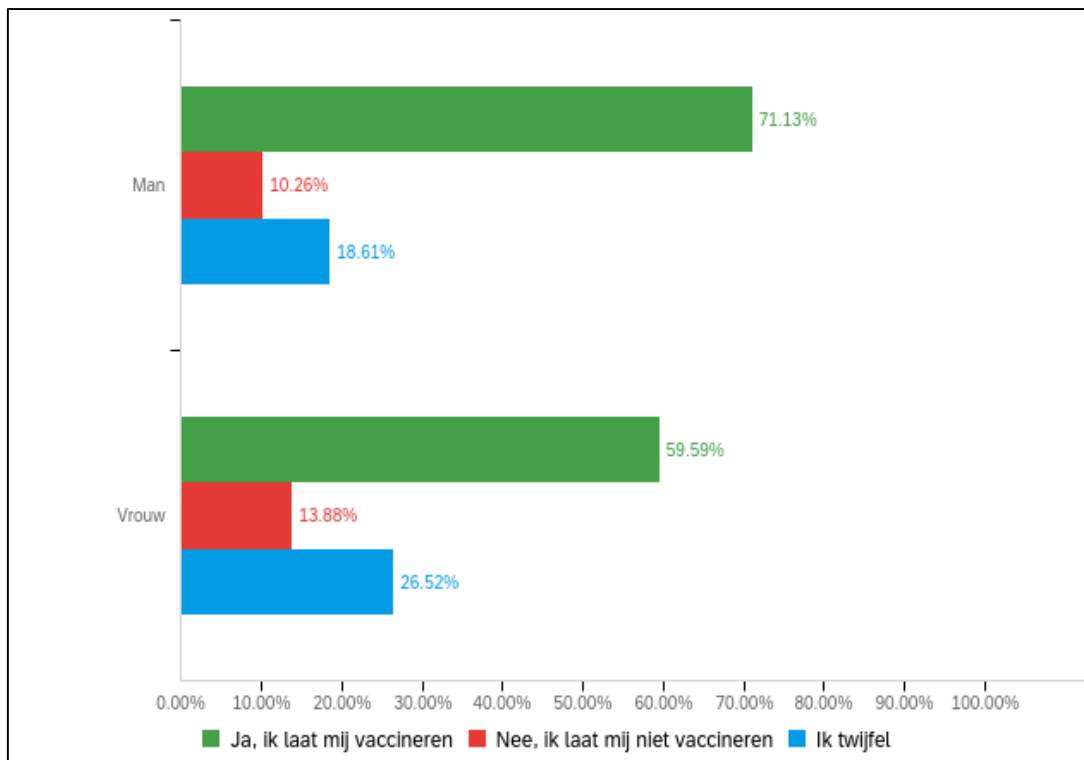
9. Overige persoonlijke factoren

Vaccinatiekeuze per leeftijdscategorie en geslacht

De vaccinatiebereidheid is het hoogst onder de oudere respondenten. Onder de respondenten tot 55 jaar is de vaccinatiebereidheid iets lager.

Vrouwen twijfelen iets vaker over vaccineren dan mannen.

Mentaal welzijn

De meerderheid van de respondenten gaf aan zich in de afgelopen week soms (of vaker) eenzaam (53%) en / of verdrietig (58%) te voelen. Tegelijkertijd voelde de meerderheid (63%) zich ook nog altijd regelmatig tot meestal blij.

“Kun je aangeven in welke mate je onderstaande gevoelens in de afgelopen week had?”

	Zelden tot nooit	Soms	Regelmatig	Meestal	Totaal
Ik voelde mij verdrietig	42.19%	30.76%	22.37%	4.69%	100%
Ik voelde mij eenzaam	47.12%	20.64%	24.34%	7.89%	100%
Ik voelde mij depressief	58.06%	18.34%	18.59%	5.02%	100%
Ik voelde mij blij	10.36%	26.73%	33.39%	29.52%	100%

Ervaring van respondenten met COVID-19

8 procent van de respondenten geeft aan (te denken dat ze) de ziekte COVID-19 te hebben gehad. 92 procent denkt de ziekte nog niet te hebben doorgemaakt. De grote meerderheid van de respondenten kent inmiddels wel iemand in de eigen omgeving die getroffen is door de ziekte. Slechts 28% van de respondenten kent niemand in de omgeving die COVID-19 heeft gehad.

Opleidingsniveau van de respondenten

De resultaten tonen geen verband tussen opleidingsniveau en vaccinatiekeuze.

Religie

33 procent van de respondenten beschouwt zichzelf als religieus. Daarvan hangt 94% het katholieke geloof aan. We zien geen grote verschillen tussen de religieuze en niet-religieuze groepen in de intentie om te vaccineren.

Universiteit
Antwerpen

Conclusie

Welke factoren hebben de grootste invloed op de vaccinatiebereidheid?

De ondervraagde Vlamingen die (tijdens het afnemen van de enquête) twijfelen of weigeren lijken geen principiële 'anti-vaxxers' te zijn. Uit de antwoorden op de open vraag en de scores op de meetschalen zien we wel dat ze significant meer bezorgdheden over de vaccins hebben, die nog niet zijn weggenomen. Door middel van regressieanalyses hebben we gekeken welke factoren de grootste invloed hebben op de vaccinatiebereidheid.

Welke factoren hebben de grootste invloed?

De analyses tonen dat de volgende vijf factoren de grootste invloed hebben op de vaccinatiebereidheid:

1. De mate waarin de respondent **hoopvol** is over de toekomstige vaccins
2. De mate waarin de respondent zich **verantwoordelijk** voelt t.o.v. het **collectief**
3. Hoeveel **geloof** de respondent heeft in de **effectiviteit** van de vaccins
4. De mate waarin de respondent **zichzelf kwetsbaar acht**
5. De mate waarin de respondent **zich ongerust** voelt ten opzichte van het vaccineren en **wel of geen vertrouwen** heeft in de veiligheid van de vaccins

Andere factoren die een rol spelen zijn:

- **Leeftijd:** respondenten onder de 55 jaar hebben een iets lagere bereidheid om zich te laten vaccineren
- De mate waarin de respondent een **gecalculeerde afweging** maakt bij het maken van het besluit om te vaccineren (veel informatie nodig et cetera).
- De mate waarin de respondent denkt dat zijn of haar **directe omgeving** zich laat vaccineren
- De mate waarin de respondent in **beweringen** rondom de toekomstige vaccins gelooft (bijvoorbeeld dat er geknoeid wordt met gegevens over de vaccins)

Welke factoren spelen een minder grote rol?

We zien geen statistisch significante relatie tussen de **gepercipieerde ernst** van de ziekte COVID-19 en de vaccinatiebereidheid. Over het algemeen is te zien dat de meeste respondenten de ernst van het virus en de ziekte in zien.

Ook zien we geen significant effect van de mate waarin de respondenten denken dat **de Vlaamse bevolking in het algemeen** zich wil laten vaccineren op de vaccinatiebereidheid. Het is dus vooral de **directe omgeving** die een invloed heeft. Ook het **opleidingsniveau** en het **mentaal welbevinden** van de respondenten speelt in dit onderzoek geen rol.

Wat is essentieel voor de communicatie rondom de COVID-19 vaccinaties?

1. Bied hoop / perspectief

Er is in het algemeen veel hoop rondom de vaccins. 85% van de ondervraagde Vlamingen heeft een beetje tot veel hoop dat vaccins de situatie gaan verbeteren en 83% ziet vaccineren als een effectieve oplossing voor de ziekte COVID-19. Positief is dat ook de twijfelaars over het algemeen wél hoopvol zijn over de vaccins.

Deze hoop moet gecultiveerd worden: onderzoek toont dat hoop vaak leidt tot doelgerichte actie. Heldere communicatie over het vaccinatieproces, de stappen die we zetten richting groepsimmunitet en de terugkeer naar ons normale leven is daarom zeer belangrijk om mensen in actie te laten komen.

2. Luister naar bezorgdheden en maak antwoorden vindbaar

De respondenten die aangeven te twijfelen of zich niet te willen vaccineren zijn over het algemeen geen 'complotdenkers' of 'principiële anti-vaxxers'. Met name de twijfelaars geloven ook dat vaccins wel de oplossing kunnen bieden. Ze hebben echter momenteel nog te veel bezorgdheden en te weinig vertrouwen in de COVID-19 vaccins. Het is belangrijk om deze bezorgdheden zo snel mogelijk te beantwoorden. Des te langer het duurt voordat diverse vragen en bezorgdheden niet door de verantwoordelijke en betrouwbare instanties worden beantwoord, des te meer tijd en ruimte er is voor desinformatie.

Een heikel punt is dat nog niet alle vragen beantwoord kunnen worden. Toch is het belangrijk om de vragen in ieder geval wel te benoemen en de informatie die er wel is alsnog te delen, bijvoorbeeld in een online vraag/antwoordbank. Ook kunnen mensen hun verhalen delen waarom ze, ondanks de (begrijpelijke) bezorgdheden, zich tóch laten vaccineren.

3. Zet in op vaccinatiebereidheid in de nabije omgeving

De mate waarin we denken dat onze naasten zich gaan laten vaccineren staat in verband met onze vaccinatiebereidheid. We hechten waarde aan wat onze dierbaren doen (en waarom). Bij de communicatie rondom de vaccins is het goed om gebruik te maken van lokale campagnes, rolmodellen die vertellen over hun ervaring met vaccinaties en lokale gesprekspartners waar mensen met vragen naartoe kunnen.

4. Maak gebruik van de juiste bronnen

Een aanzienlijk deel van de respondenten twijfelt of de overheid beslissingen over de vaccinaties vanuit het belang van de burger maakt. Daarnaast is het vertrouwen van met name de twijfelaars en weigeraars in de overheid laag. Het is belangrijk dat de instanties en personen die wel vertrouwd worden (zoals de eigen dokter, apotheker en experts die wetenschappelijk onderzoek naar vaccins uitvoeren) de vragen en bezorgdheden van de Vlamingen beantwoorden. Mensen moeten geen enkele belemmering voelen om hun vragen te stellen. Goed luisteren en de juiste mensen antwoord laten geven is essentieel.

5. Zet in op collectieve actie

“Vaccineren: je doet het voor elkaar”. Veel twijfelaars en weigeraars zien zichzelf als minder kwetsbaar voor de ziekte COVID-19, of zien de risico's van het vaccineren als groter dan die van het oplopen van de ziekte COVID-19. Tegelijk geven veel respondenten ook aan andere mensen niet in gevaar te willen brengen. We geven om elkaar en willen in actie komen om elkaar te beschermen. Dit kan benadrukt worden in de communicatie rondom de vaccins. Gezamenlijk kunnen we ervoor zorgen dat ook de mensen met een zwak immuunsysteem beschermd worden en gezamenlijk kunnen we ervoor zorgen dat we allemaal ons normale leven weer terugkrijgen. Ook de mensen die zich niet kunnen laten vaccineren.